

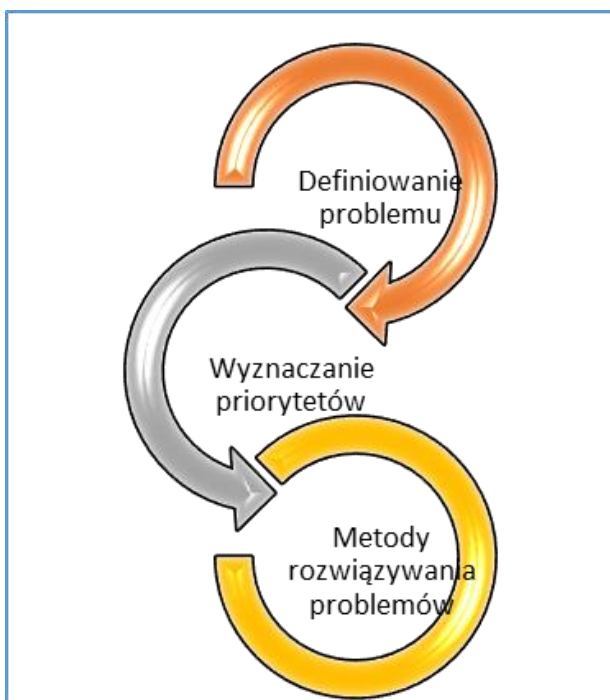
**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych Gminy Darłowo
na lata 2014 - 2020**

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	6
1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.	7
1.2. PODSTAWY PRAWNE.	10
1.3. PODSTAWY PROGRAMOWE.	12
1.3.1 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.	12
1.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.	14
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.	21
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.	22
2.2. DEMOGRAFIA.	22
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.	25
2.4. KWESTIA DZIECKA.	32
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.	36
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE.	39
2.7. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.	42
2.9. LOKALNE PROBLEMY Z PERSPEKTYWY LIDERÓW SPOŁECZNYCH.	44
2.10. ANALIZA SWOT.	54
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII.	60
2.12. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH.	67
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	74
3.1. MISJA.	75
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.	76
3.3. MONITORING I SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.	85
3.3.1. MONITORING.	85
3.3.3. CECHY PROJEKTÓW I PROGRAMÓW.	88
4. UWAGI KOŃCOWE	90
5. SPIS TABEL I WYKRESÓW	91
6. ZAŁĄCZNIKI	93

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie

polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

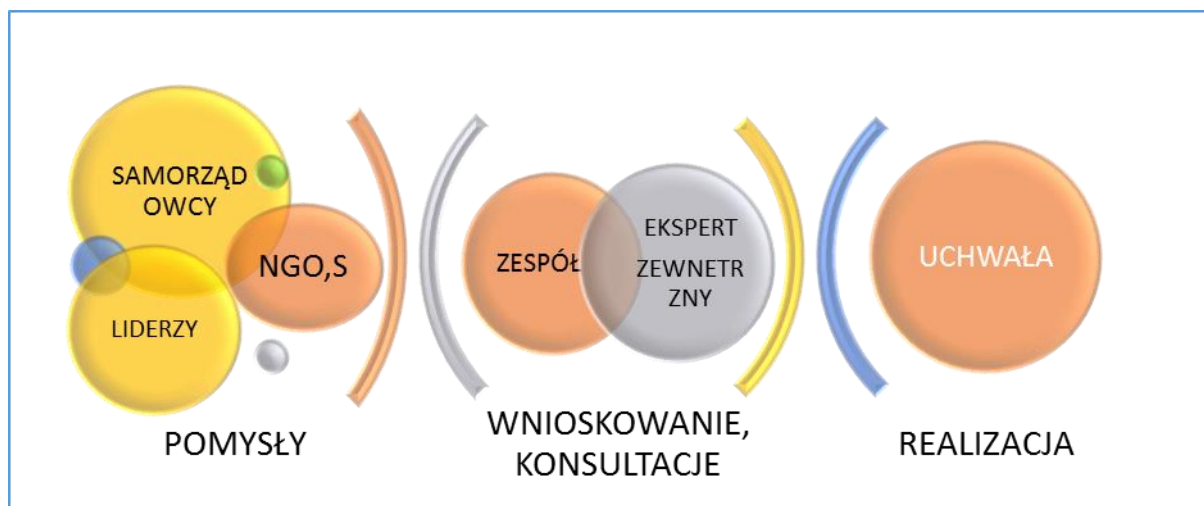
Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi,

podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia definiuje istniejące problemy, wyznacza najważniejsze priorytety i wskazuje na metody ich rozwiązywania.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła oraz wszyscy zainteresowani mieszkańcy. W prace mieszkańcy byli włączeni zarówno na etapie diagnozowania problemów społecznych, poprzez badania ankietowe, jak i po przygotowaniu wstępnego projektu dokumentu w trakcie konsultacji nad jego zapisami. Ostateczny kształt dokumentowi nadał Zespół Ośrodka Pomocy Społecznej przez wsparciu eksperta zewnętrznego.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych, przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Fazy powstawania Strategii

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

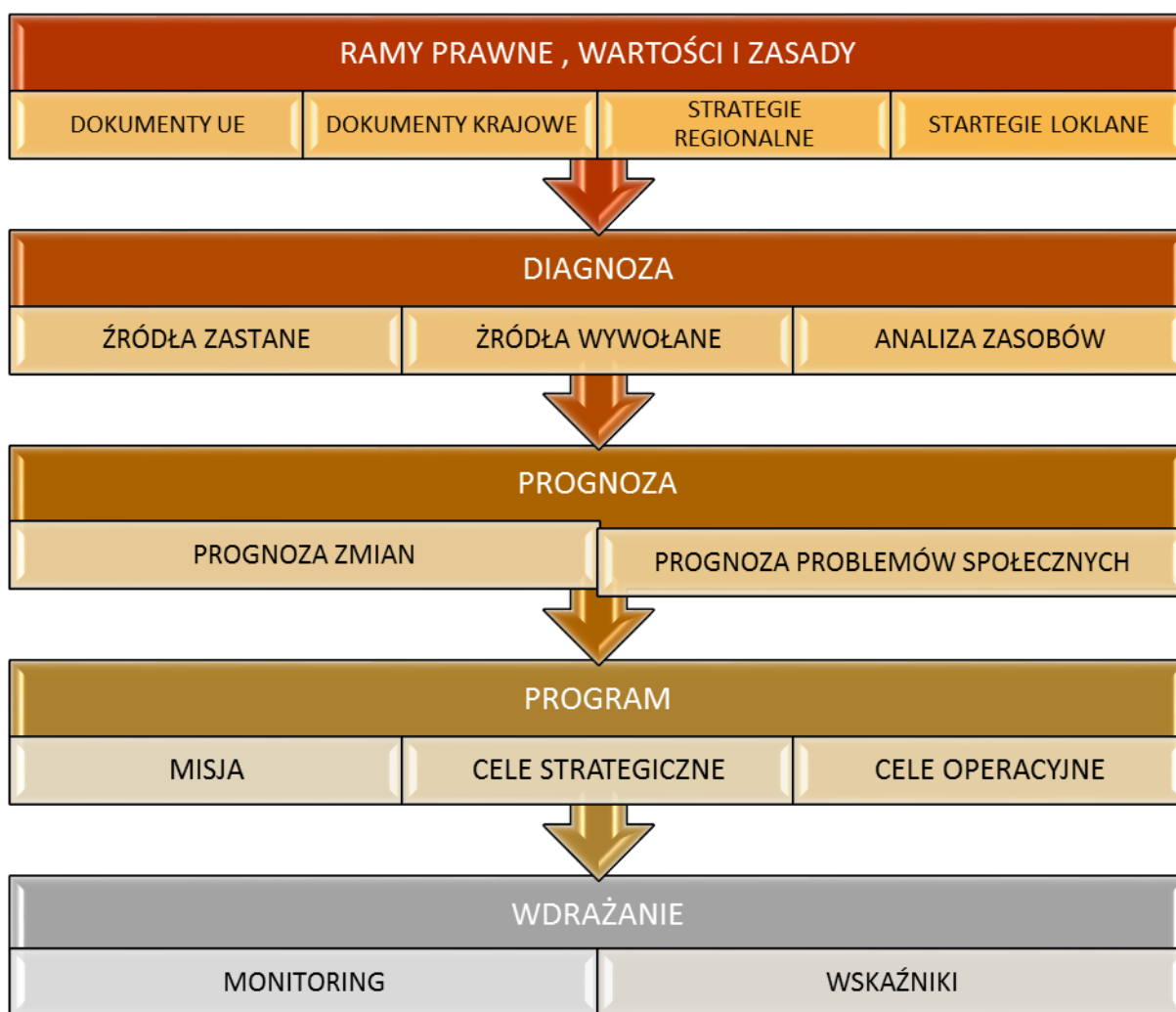
Część diagnostyczno - analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Darłowo, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych

do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

STRUKTURA STRATEGII

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.

Dokument wpływający na rzeczywistość społeczną winien być oparty na wartościach i zasadach polityki społecznej. Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich

i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.

2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej

komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.2. PODSTAWY PRAWNE.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych wraz ze zmianami, między innymi:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2013r., poz. 182.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013r., poz. 594),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. 1997 r., Nr 123, poz. 776),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. 2011r. Nr 231, poz. 1375),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 1982 Nr 35 poz. 230),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2005r., Nr 179, poz. 1485),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2005r., Nr 180, poz. 1493),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2013r., poz. 135),

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. 2004r., Nr 210, poz. 2135),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 674),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. 2003r., Nr 122, poz. 1143),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tj. Dz. U. z 2006 r., Nr 94, poz. 651)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. 2013 r., Nr 96, poz. 873),
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. 2003 r., Nr 203, poz. 1966),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. 2003 r., Nr 228, poz. 2255),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. 2007 r., Nr 192, poz. 1378),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. 1964 r., Nr 9, poz. 59),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 1964 r., Nr 16, poz. 93),
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. 1998 r., Nr 162, poz. 1118),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. 2001 r., Nr 71, poz. 734),
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 1998 r., Nr 137, poz. 887),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2001 r., Nr 71, poz. 733),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. 1982 r., Nr 35, poz. 228),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. 1991 r., Nr 95, poz. 425),

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

1.3. PODSTAWY PROGRAMOWE.

Strategia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i Gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.3.1 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Unijne dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie roku 2020 wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę),
- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje,
- powinniśmy przeznaczać 3 % PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych),
- zmiany klimatu i energię (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%),

- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe),
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”.

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii „Europa 2020” w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Komisja Europejska zaproponowała w Komunikacie szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

- 1) poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:
 - uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS),
 - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych,
 - łatwiejszy dostęp do mikrokredytów,
- 2) poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
 - zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej,
 - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji,
 - zestawienia dobrych praktyk,
- 3) poprawa otoczenia prawnego zakładająca m.in.:
 - silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych,
 - uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych,
 - zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie, w szczególności w zakresie poprawy promocji ekonomii społecznej.

Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE.

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej. Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” (w szczególności do osiągnięcia do roku 2020 docelowej stopy zatrudnienia w UE, wynoszącej 75%). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie promowania i rozwoju wolontariatu.

1.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Krajowe dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Raport Polska 2030 .

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych strategii rozwoju. Wskazuje wyzwania w perspektywie do 2030 roku:

- wzrost i konkurencyjność,
- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,

- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,
- poprawa spójności społecznej,
- sprawne państwo,
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się także na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie roku 2030:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji,
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków,
- rozwój produktywności i innowacyjności,
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym,
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.

W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, podkreśla się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Wzrost kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu wzajemnego zaufania, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, zwiększenia troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej – oraz zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów. W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do roku 2030, identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności

(modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy rozwój cywilizacyjny kraju oraz powiązane z nimi projekty do realizacji. W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się m.in.:

- stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK 2020) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W dokumencie, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dokument stanowi bazę dla 9. strategii zintegrowanych. W ŚSRK 2020 wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,
- rozwój kapitału ludzkiego,
- integracja społeczna,
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020.

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej,
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli,
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami,
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym,
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy,
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego,
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich,
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,

- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.3.3. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Samorządowe dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

STRATEGIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DO ROKU 2015.

Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015 została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21.03.2005 r. – Nr XXI/230/05.

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej planuje działania województwa w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Strategia określa główne działania samorządu województwa z zakresu pomocy społecznej.

Misją Strategii Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015 jest: „podnoszenie jakości życia wśród tych mieszkańców regionu, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”. Celem pośrednim jest stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki społecznej. Cele strategiczne i operacyjne dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej są następujące:

1. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.

2. Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych.
3. Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych.
4. Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa.
5. Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.
6. Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.

Gmina Darłowo wchodzi w skład województwa zachodniopomorskiego oraz powiatu sławieńskiego. W gminie znajdują się 2 duże nadmorskie jeziora: Bukowo i Kopań. Przez gminę przepływają dwie rzeki dostępne dla kajaków: Wieprza i Grabowa, które uchodzą do Morza Bałtyckiego. Przez gminę prowadzą szlaki turystyczne: czerwony "Nadmorski" wzdłuż całego wybrzeża i niebieski z Darłowa do Sławna. Na terenie gminy znajduje się Uzdrowisko Dąbki, obejmujące sołectwa: Dąbki, Bobolin, Bukowo Morskie, Porzecze, Żukowo Morskie.

Przez gminę Darłowo prowadzą drogi wojewódzkie: nr 203 łącząca Darłowo z Koszalinem (37 km) i przez Postomino (22 km) z Ustką (38 km) oraz nr 205 do Darłówka (3 km) i Sławna (22 km). Darłowo uzyskało połączenie kolejowe w 1878r. po doprowadzeniu linii z Korzybia przez Sławno. W 1991 roku cała linia została zamknięta, a w 2005r. odcinek Sławno - Darłowo ponownie otwarty. Przez południową część gminy prowadzi linia kolejowa na trasie Szczecin – Gdańsk. Obecnie w gminie czynna jest jedna stacja na ww. trasie, tj.: Wiekowo.

Na terenie gminy funkcjonuje 6-przedszkoli, do których uczęszcza 136 dzieci, 6-szkół podstawowych, w których naukę pobiera 547 uczniów oraz 5-gimnazjów, do których uczęszcza 320 uczniów.

Mieszkańcy gminy Darłowo mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 2 - ośrodkach zdrowia i 21 - gabinetach prywatnych.

2.2. DEMOGRAFIA.

Przyrost naturalny decyduje o strukturze demograficznej każdego kraju. Jest to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna - odwrotnie. Dynamikę przyrostu naturalnego kształtuje zarówno stopa urodzeń jak i stopa zgonów.

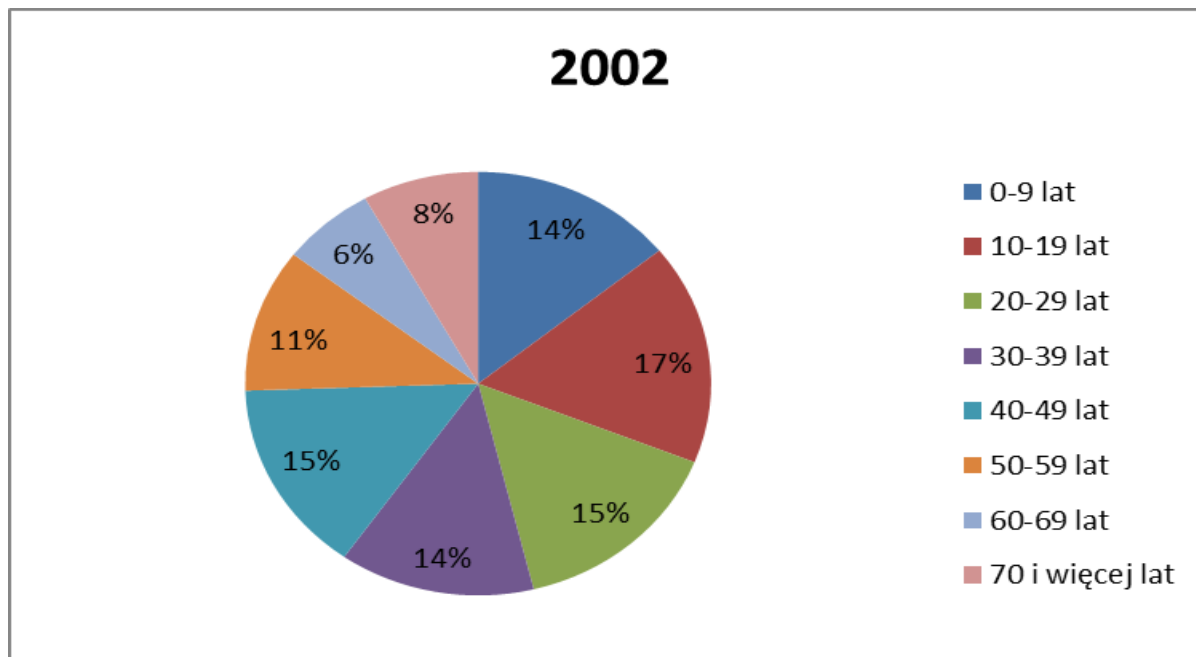
Tabela 2.2.1. Ludność gminy Darłowo w latach 2002 – 2012.

Ludność gminy Darłowo w 2002 roku									
	0-9 lat	10-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	70 i więcej lat	Razem
Mężczyzna	541	650	570	551	589	430	221	207	3759
Kobieta	525	617	566	470	517	394	267	399	3755
Razem	1066	1267	1136	1021	1106	824	488	606	7514
Ludność gminy Darłowo w 2008 roku									
	0-9 lat	10-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	70 i więcej lat	Razem
Mężczyzna	448	572	634	550	577	553	251	215	3800
Kobieta	382	619	587	518	523	515	266	415	3825
Razem	830	1191	1221	1068	1100	1068	517	630	7625
Ludność gminy Darłowo w 2012 roku									
	0-9 lat	10-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	70 i więcej lat	Razem
Mężczyzna	473	558	651	600	573	616	373	203	4047
Kobieta	396	536	629	581	517	551	351	418	3979
Razem	869	1094	1280	1181	1090	1167	724	621	8026

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

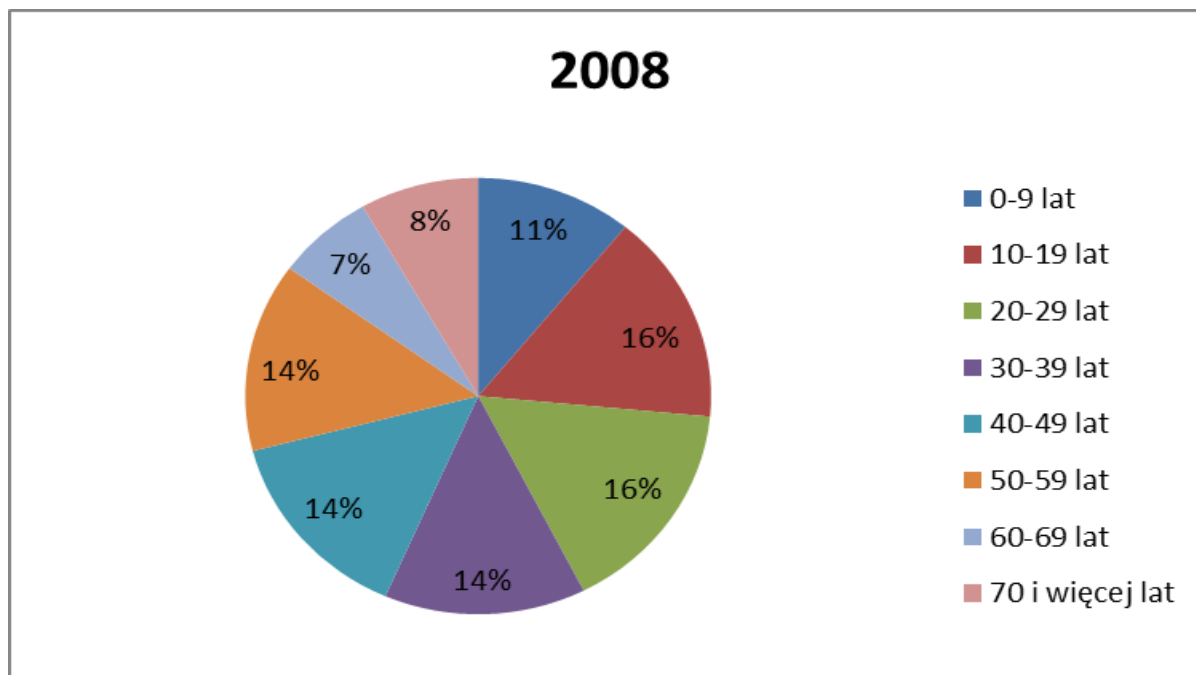
Z końcem 2012r. ludność gminy Darłowo liczyła 8026 osoby w tym 3979 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 30 osób na 1 km².

Wykres 2.2.1. Struktura ludności gminy Darłowo w 2002 roku.

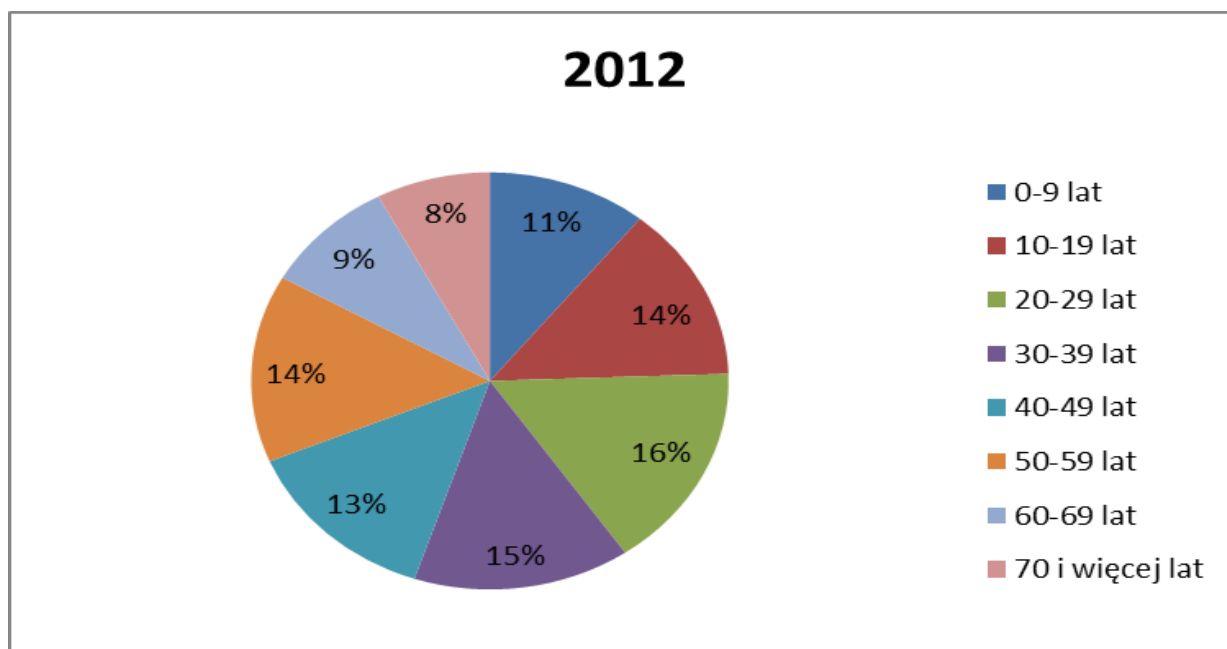
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 2.2.2. Struktura ludności gminy Darłowo w 2008 roku.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 2.2.3. Struktura ludności gminy Darłowo w 2012 roku.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Darłowo jest porównywalna zarówno ze strukturą demograficzną województwa zachodniopomorskiego, jak i całej Polski. Choć w przypadku tej gminy nie dostrzegamy jeszcze tendencji starzenia się lokalnej społeczności. Przewaga liczebna dzieci i młodzieży w porównaniu z osobami w wieku senioralnym jest korzystną przesłanką dla polityki społecznej, choć proces starzenia się ludności dotknie także tę gminę.

Jak wynika z analiz Głównego Urzędu Statystycznego, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie w przyszłości ulegać zwiększeniu, czego determinantem jest malejąca dzietność rodzin oraz wydłużający się średni okres życia. Tendencja ta jest zauważalna już na powyższym wykresie.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna

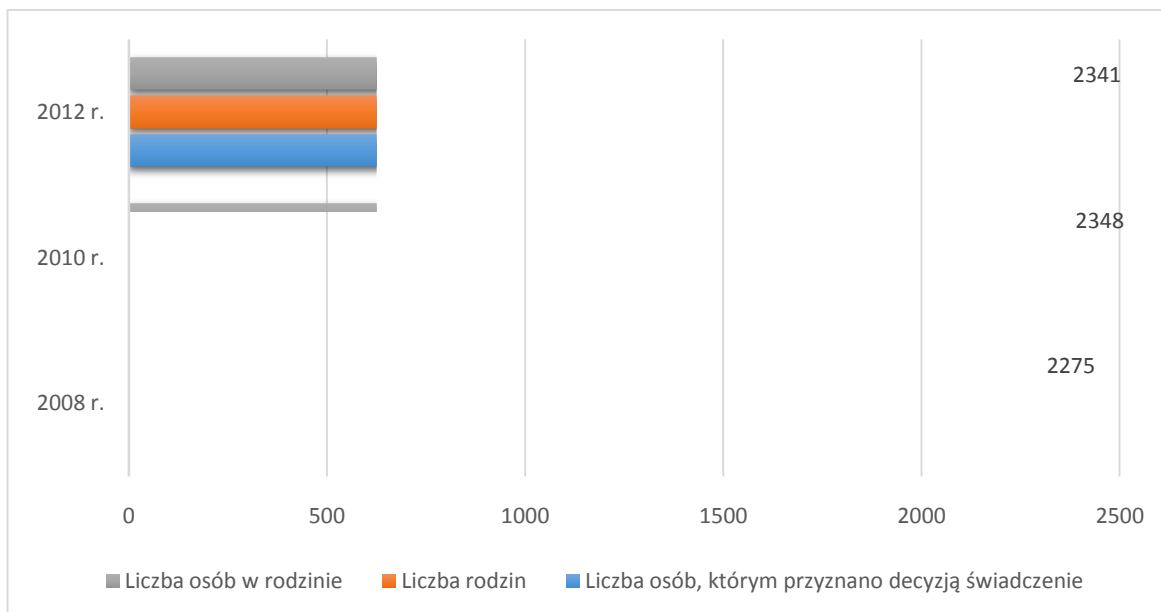
wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

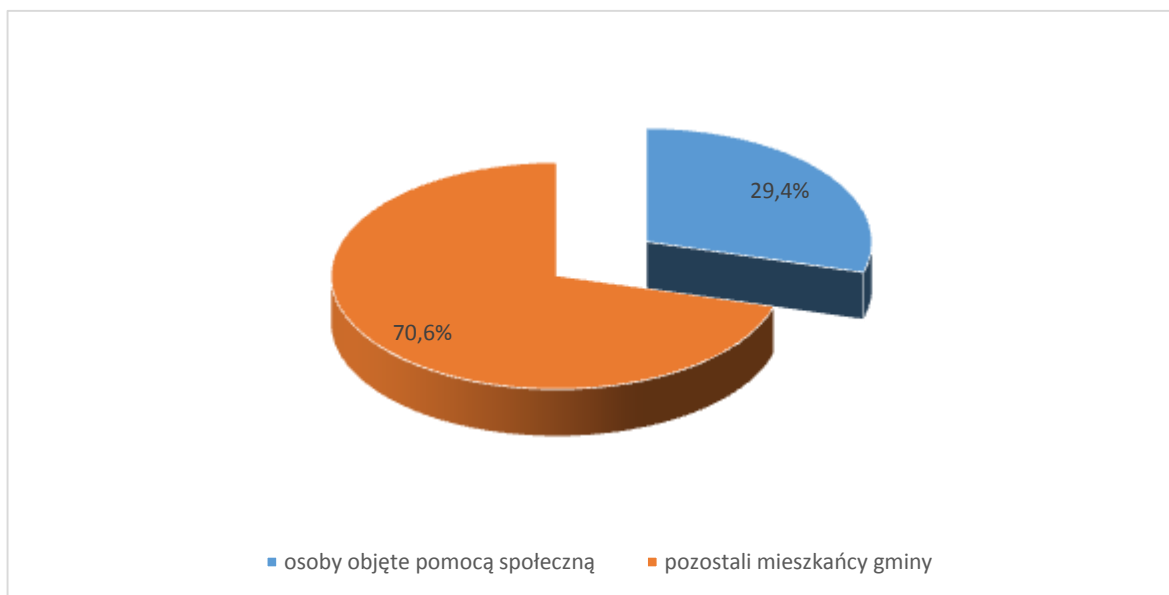
Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wykres 2.3.1. Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2008–2012.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

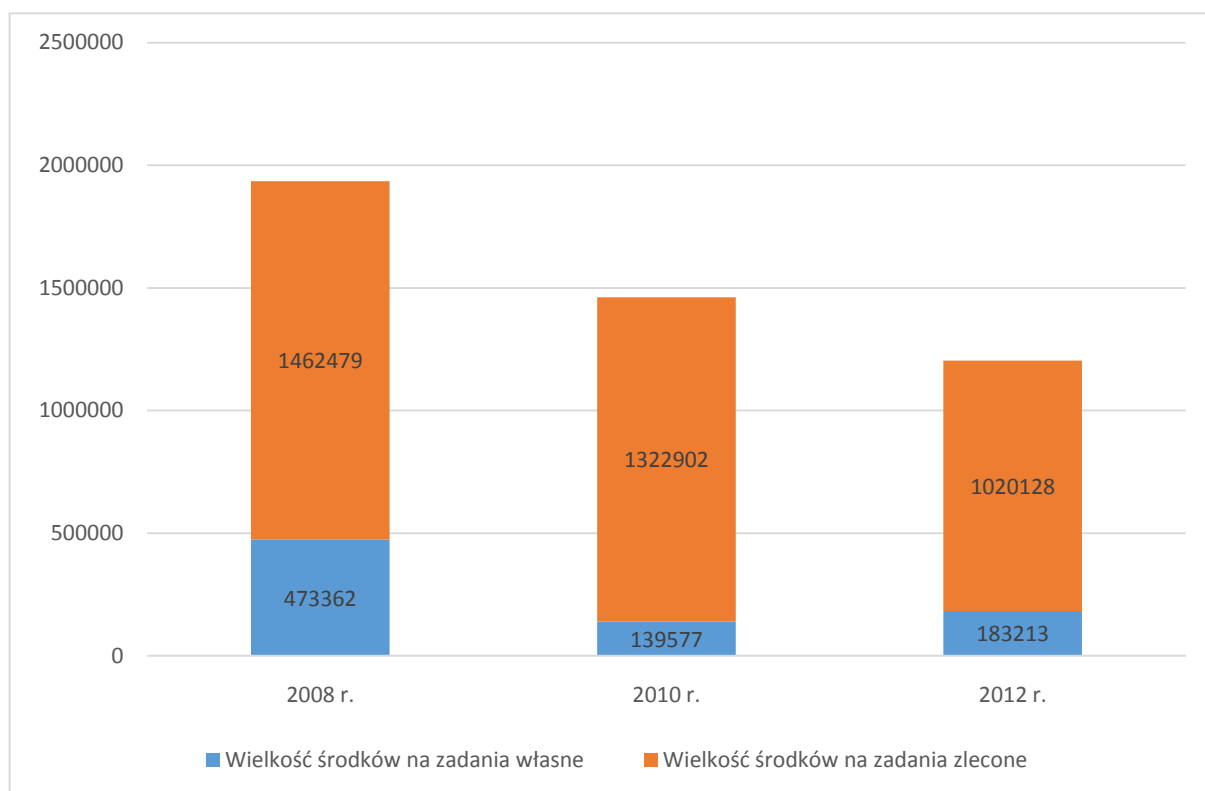
W gminie Darłowo na przestrzeni lat 2008-2012 liczba osób objętych pomocą społeczną nieznacznie zmieniała się, osiągając najniższy poziom w roku 2010.

Wykres 2.3.2. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w 2012 roku a ludność gminy.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

W roku 2012 liczba osób ogółem, którym przyznano pomoc to 1143, liczba osób w rodzinach 2338. W świetle danych zaprezentowany przez Obserwatorium Integracji Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Szczecinie, warto zauważyć, że w skali województwa jak i powiatu był to jeden z najwyższych odsetków wspomaganych mieszkańców.

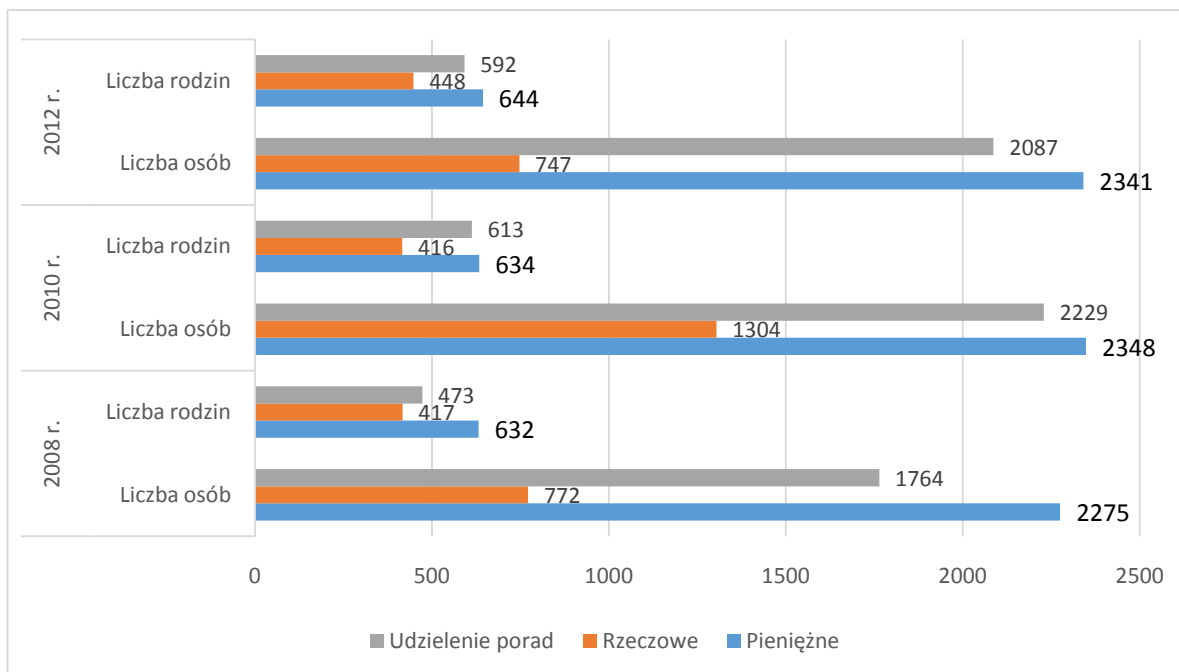
Wykres 2.3.3. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2008 – 2012.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych, pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy oraz kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że zwiększa się udział środków własnych przeznaczanych na wspomaganie osób i rodzin.

Wykres 2.3.4. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2008 – 2012.

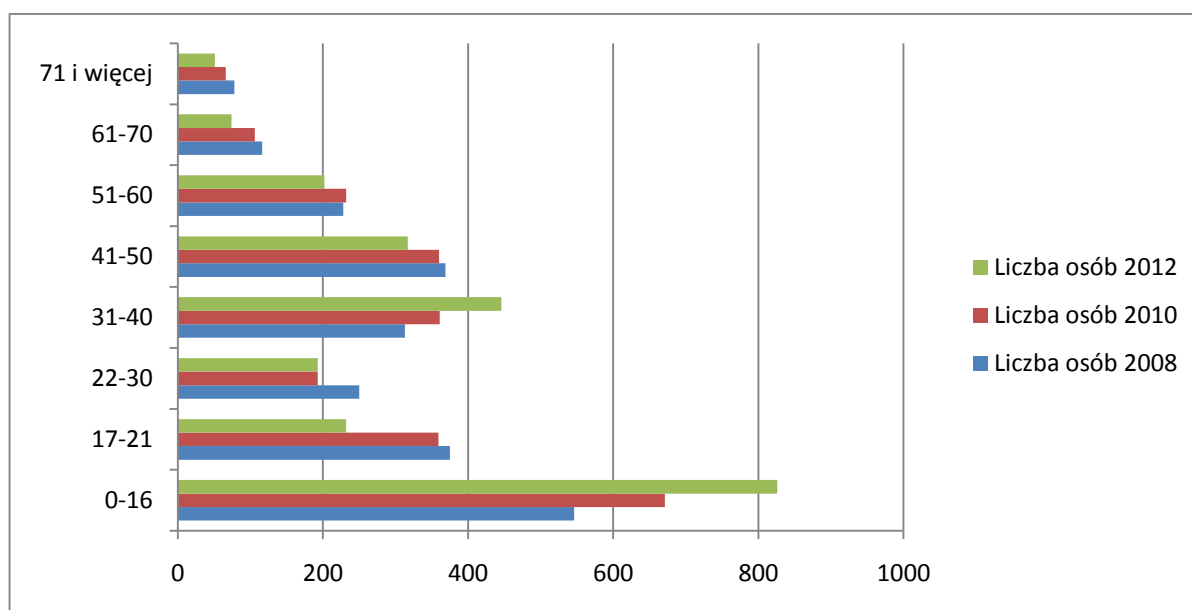

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż porady/ praca socjalna udzielane przez pracowników ośrodka są preferowaną przez beneficjentów formą pomocy, której udział systematycznie rośnie w porównaniu z najpowszechniejszymi świadczeniami pieniężnymi.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Tabela 2.3.1. Wiek świadczeniobiorców systemu pomocy w latach 2008 – 2012.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Znaczną grupę wiekową świadczeniobiorców stanowią dzieci i młodzież do 16. roku życia, co wynika głównie z dożywiania dzieci w szkołach. Niepokojąca jest znaczna liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym którzy korzystają ze wsparcia systemu pomocy społecznej.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2012 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.3.2. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2012 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo		156	493
Sieroctwo		0	0
Bezdomność		14	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa		163	865
Bezrobocie		254	924
Niepełnosprawność		148	471
Długotrwała lub ciężka choroba		221	683
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem		73	299
w tym	rodziny niepełne	67	262

	rodziny wielodzietne	7	47
	Przemoc w rodzinie	1	5
	Alkoholizm	14	52
	Narkomania	0	0
	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0
	Zdarzenie losowe	6	15

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej jest bezrobocie oraz ubóstwo. Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Kolejnymi przyczynami udzielanego wsparcia w gminie są: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa.

Ważnym elementem systemu wspierającego rodzinę w środowisku lokalnym jest system świadczeń rodzinnych. Nakłady na system świadczeń w gminie w 2008r. wyniosły 2.111.660 zł. natomiast w 2010r. 2.384.103 zł. Szczegółową charakterystykę przyznanych świadczeń w 2012 roku prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2.3.3. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie Darłowo w 2012 roku.

Świadczenia rodzinne przyznane w 2012 roku			
Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba przyznanych świadczeń	Wartość przyznanych świadczeń
Zasiłek rodzinny	452	9329	834.632
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	35	36	3.600
Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	29	212	82.653
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	26	216	67.720

Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	108	1649	131.920
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	47	538	40.960
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	339	621	62.100
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	168	1470	79.660
Zasiłek pielęgnacyjny	219	2481	379.593
Świadczenie pielęgnacyjne	93	946	486.910
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	66	66	66.000
SUMA	-	17664	2.248.154

Dane Referatu Spraw Społecznych przy Urzędzie Gminy Darłowo.

Świadczenia rodzinne są jednym z elementów systemu wspomagającego rodzinę, do innych jego elementów należą m.in. placówki edukacyjne.

2.4. KWESTIA DZIECKA.

Kwestia dziecka i rodziny w polityce społecznej traktowana jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci koncentruje się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych, poprzez ułatwianie dostępu do oświaty i systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu różnych zagrożeń życiowych, poprzez m.in. zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, organizowanie pieczy zastępczej, prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są podmioty samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne

placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ważnym elementem systemu wspierania rodziny zagrożonej wykluczeniem jest system stypendialny dla uczniów oraz system świadczeń rodzinnych. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- stypendium szkolne,
- zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia, uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż ustawowe kryterium dochodowe. Stypendium przysługuje uczniom szkół publicznych i niepublicznych, wychowankom ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i nauki oraz słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Stypendium szkolne jest przyznawane na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym, a w przypadku słuchaczy kolegiów nauczycielskich – na okres nie dłuższy niż 9 miesięcy.

Podstawą do ubiegania się o zasiłek szkolny jest przejściowo trudna sytuacja materialna z powodu wystąpienia zdarzenia losowego. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego przyznanie tego zasiłku.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do placówek edukacyjnych i opiekuńczych ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 9-ankiet z wszystkich typów placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Zasoby i oferta szkolna.

Ankietowane placówki prowadzą dożywianie uczniów zapewniają dostęp do sieci Internet, w większości umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Zapewniają wsparcie logopedy, pedagoga. Placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowe, zajęcia muzyczne w chórze i z rytmiki), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne.

Problemy uczniów i dzieci w pytaniach otwartych.

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin oraz dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się m.in. do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej (niewystarczające zainteresowanie dzieckiem ze strony rodziców) i uzależnień rodziców od alkoholu. Ponadto podkreślali znaczenie negatywnych skutków występowania w środowisku uczniów takich problemów, jak agresja i przemoc, uzależnienie od tytoniu i gier komputerowych.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia.

Ankietowane placówki prowadzą różnego rodzaju działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców. Określając te, które należałoby dodatkowo przeprowadzić na terenie szkoły, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania akcji informacyjnych o szkodliwości palenia papierosów i propagujących zdrowy styl życia, a także o przeciwdziałaniu agresji i niszczeniu mienia. Ponadto zwracali uwagę na konieczność pedagogizacji rodziców poprzez pogadanki i prelekcje. Wśród działań profilaktycznych i naprawczych wymieniali potrzebę organizowania spektakli profilaktycznych dla uczniów, zwiększenia ilości zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży uzdolnionej sportowo i artystycznie oraz zwiększenia ilości zajęć wyrównawczych.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, niektórzy ankietowani stwierdzili, iż należy rozpoznać potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego i dostosować do ich oczekiwań ofertę miejscowych instytucji. Jednocześnie należy przeprowadzić badania ankietowe na temat relacji w rodzinach, wiedzy rodziców o sposobach spędzania czasu wolnego przez młodzież oraz o bezpieczeństwie uczniów w szkole i poza szkołą.

Potrzeby dzieci i młodzieży.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na potrzebę zapewnienia uczniom szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez bezpłatny dostęp do kół zainteresowań. Barierą utrudniającą uczestnictwo w oferowanych zajęciach pozaszkolnych i imprezach organizowanych na terenie gminy są kłopoty z dojazdem. Ponadto badani akcentowali potrzebę zwiększenia dostępu do specjalistów (logopeda, psycholog, stomatolog), zintensyfikowania działań profilaktycznych w obszarze uzależnień (alkohol, nikotyna) oraz agresji i przemocy. Zwracano także uwagę na potrzeby w zakresie dożywiania dzieci, sugerując zwiększenie obecnej liczby wspomaganych posiłkami dzieci.

Możliwości przyczynienia się przez placówki do poprawy sytuacji dziecka.

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób dana placówka może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali na możliwość zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez organizowanie zajęć dodatkowych (sportowych i kulturalnych) w okresie ferii i wakacji, jak również w czasie roku szkolnego w formie popołudniowych zajęć świetlicowych, a także poprzez wspieranie rozwoju zainteresowań oraz prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa i zagrożeń. W szeregu kwestionariuszy ankiet zwracano uwagę na konieczność rozwoju bazy sportowej oraz promocję sportu, umożliwiającego młodym ludziom zdrową konkurencję i zagospodarowanie czasu wolnego.

Pomoc dzieciom z perspektywy Poradni Psychologiczno –Pedagogicznej.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sławnie w 2012 roku przeprowadziła badania psychologiczno - pedagogiczne 357 uczniom ze szkół i przedszkoli położonych na terenie gminy. W szczególności były to: badania psychologiczne -104, badania pedagogiczne – 119, oraz 134 badania logopedyczne.

Diagnozy przeprowadzono na wniosek rodziców lub prawnych opiekunów dzieci pod kątem trudności szkolnych - głównie problemy z opanowaniem treści programowych i realizacji podstawy programowej, trudności w funkcjonowaniu społecznym (relacje rówieśnicze), zaburzeń emocjonalnych, oceny gotowości do podjęcia obowiązku szkolnego (dzieci w wieku przedszkolnym), wad wymowy.

Na podstawie analizy zgłaszanych trudności, wśród przyczyn warunkujących ich występowanie należy wymienić: trudne warunki socjalno- bytowe, bezrobocie, konflikty rodzinne.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

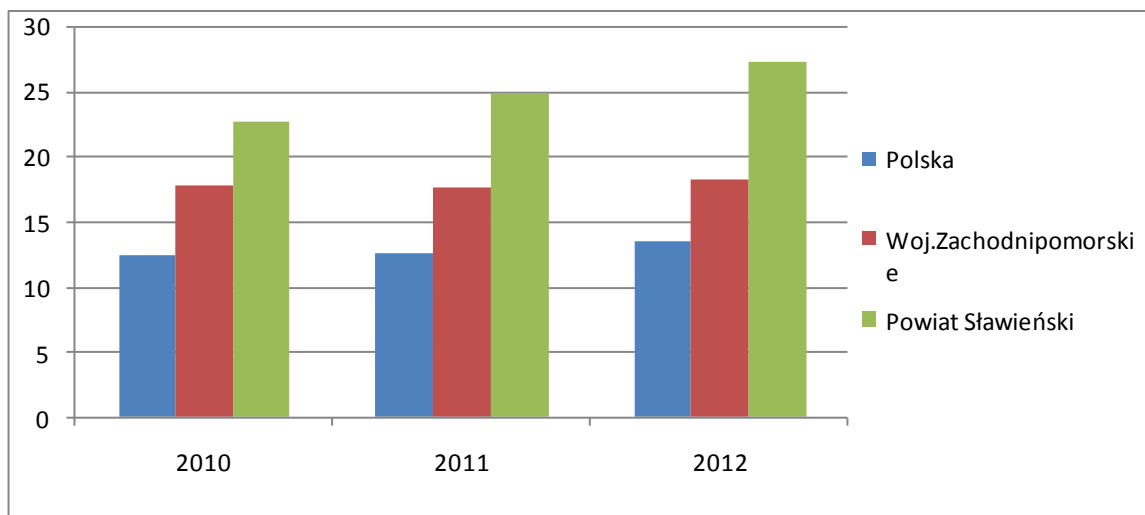
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu, która pozwala na uniezależnienie od pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

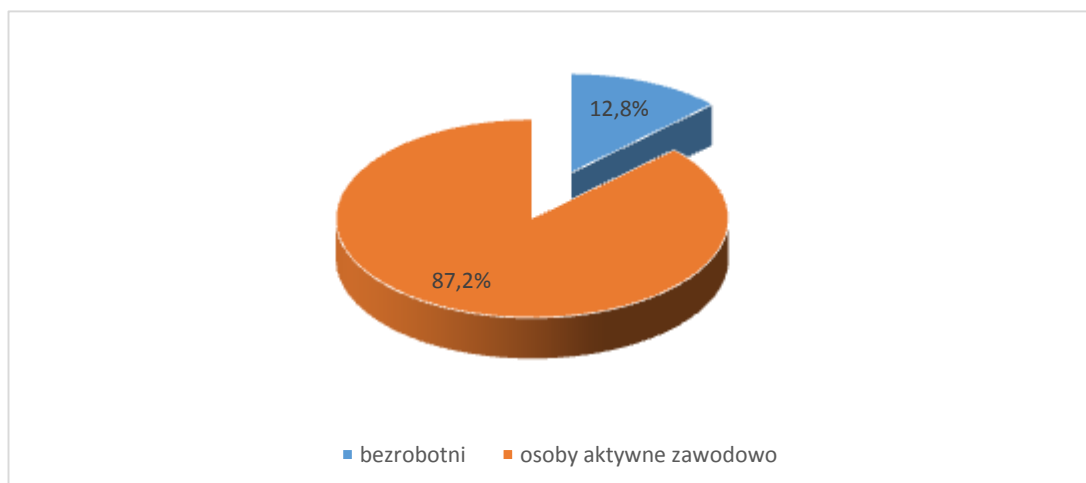
Wykres 2.5.1. Stopa bezrobocia w powiecie sławieńskim, w województwie zachodniopomorskim i w kraju w latach 2010 – 2012.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, że powiat sławieński cechuje się wyższą w porównaniu z województwem i krajem, stopą bezrobocia.

Wykres 2.5.2. Bezrobotni a osoby aktywne zawodowo z końcem 2012 roku.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie.

Z końcem 2012 roku na 678 bezrobotnych mieszkańców gminy, 357- osób stanowiły kobiety. Z tej grup aż 185 - osób przekroczyło 50 rok życia, 243 nie posiadało kwalifikacji zawodowych a 88 osób nie posiadało doświadczenia zawodowego. Warto dodać, że 37-osób to osoby z niepełnosprawnością i aż 340 to osoby długotrwale bezrobotne.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane, jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz doznających przemocy w rodzinach z problemem uzależnień jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 2.6.1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych		w Polsce	w 100-tys. gminie	w 25-tys. gminie	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. W przypadku gminy działania te wyznaczane są w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a ich inicjowanie należy do samorządu lokalnego. Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom w gminie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje szeroką działalność profilaktyczną oraz prowadzi postępowanie wobec osób nadużywających alkoholu.

W 2012 roku GK RPA przyjęła 26 wniosków o rozpoznanie uzależnienia od alkoholu, 9 - osób skierowała na leczenie odwykowe.

Tabela 2.6.2. Wysokość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie w latach 2008 – 2012.

	2008 r.	2010 r.	2012 r.
Wielkość wydatków ogółem	1.037.282,12 zł	1.188.700,29 zł	1.451.960,80 zł.

Dane Urzędu Gminy w Darłowie.

Przemoc w rodzinie to kolejny, trudny do zdiagnozowania problem społeczny, który wymaga podejmowania szerokich, dobrze zorganizowanych i zaplanowanych na wiele lat interdyscyplinarnych działań kierowanych zarówno do ofiar, jak i świadków oraz sprawców przemocy domowej.

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa przemocy w rodzinie mają obowiązek zawiadomienia Policji lub Prokuratury. Tym samym zobowiązanymi do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej są głównie pracownicy pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, Sądu, Policji, GKPPA itp.

Tabela 2.6.3. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty	5	9	9	17
Liczba wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację dzieci w związku z przemocą	2	1	1	1
Liczba wniosków do Komisji Roz. Problemów Alkoholowych skierowanych przez Zespół w związku z przemocą	3	5	6	7
Liczba powołanych Grup Roboczych do procedury Niebieskiej Karty	monitoring GOPS	monitoring GOPS	9	17
Liczba przeprowadzonych /zleconych przez Zespół warsztatów zajęć informacyjnych	1	2	1	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny w 2012 roku prowadził sprawy oparte na 9 niebieskich kartach. Zespół przeprowadził liczne spotkania grup roboczych, w których uczestniczyli pracownicy socjalni, dzielnicowi, pedagodzy szkolni, kuratorzy zawodowi. Główną przyczyną zakładania niebieskich kart była przemoc związana z nadużywaniem alkoholu, która występowała w postaci przemocy fizycznej i psychicznej.

2.7. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana, jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Według szacunków GUS subpopulacja osób niepełnosprawnych prawnie pod koniec 2009 roku wynosiła prawie 4,2 mln Polaków, w tym blisko 184 tys. dzieci do lat 16 z aktualnym orzeczeniem o niepełnosprawności, tak więc orzeczenie o niepełnosprawności posiadał co 9 Polak niezależnie od płci. Co trzeci niepełnosprawny prawnie posiadał orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a kolejne 30% osób posiadało orzeczenie o znacznym i lekkim stopniu niepełnosprawności. Dzieci do 16 roku życia stanowiły 4,4% ogółu populacji osób niepełnosprawnych prawnie.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa.

Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Tabela 2.7.1. Osoby niepełnosprawne będące beneficjentami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie w 2012 roku.

Osoby niepełnosprawne będące beneficjentami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie w 2012 roku		Liczb ogółem	Liczba osób dorosłych
Liczba osób niepełnosprawnych w gminie		160	136
Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności		160	136
w tym:	I stopnia	30	30
	II stopnia	64	64
	III stopnia	42	42

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy. Ważny obszar działań realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który wspiera usługami opiekuńczymi osoby w wieku senioralnym.

Tabela 2.7.2. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Darłowo w latach 2008 – 2012.

Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	2008	2010	2012
	14	12	12

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Wobec osób które wymagają całodobowej opieki stosuje się skierowanie do Domu Pomocy Społecznej. Dobór placówki zależy od potrzeb osoby tam kierowanej i zawsze jest rozwiązaniem ostatecznym, kiedy wszystkie metody pracy środowiskowej okazują się niewystarczające.

Tabela 2.7.3. Liczba osób z terenu wiejskiej gminy Darłowo skierowanych do Domu Pomocy Społecznej w latach 2008 – 2012.

Liczba osób skierowanych do Domu Pomocy Społecznej	2008	2010	2012
	8	9	9

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Kwestia osób niepełnosprawnych związana jest mocno z seniorami, wraz z wiekiem wzrasta liczba osób o ograniczonej sprawności. W działaniach dla tej grupy ważne są zarówno kwestie właściwej opieki - wystandaryzowane usługi opiekuńcze, jak i formy aktywizacji, tj możliwość spotkań, aktywności ruchowej i kulturalnej.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Darłowo.

W świetle danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Darłowie wynika że na terenie gminy dominują naruszenia związane z nietrzeźwością na drogach oraz naruszeniami zakazów sądowych, sporadycznie zdarzają się oszustwa i kradzieże mienia. Liczba interwencji podejmowanych przez policjantów, utrzymuje się w ostatnich latach na porównywalnym poziomie.

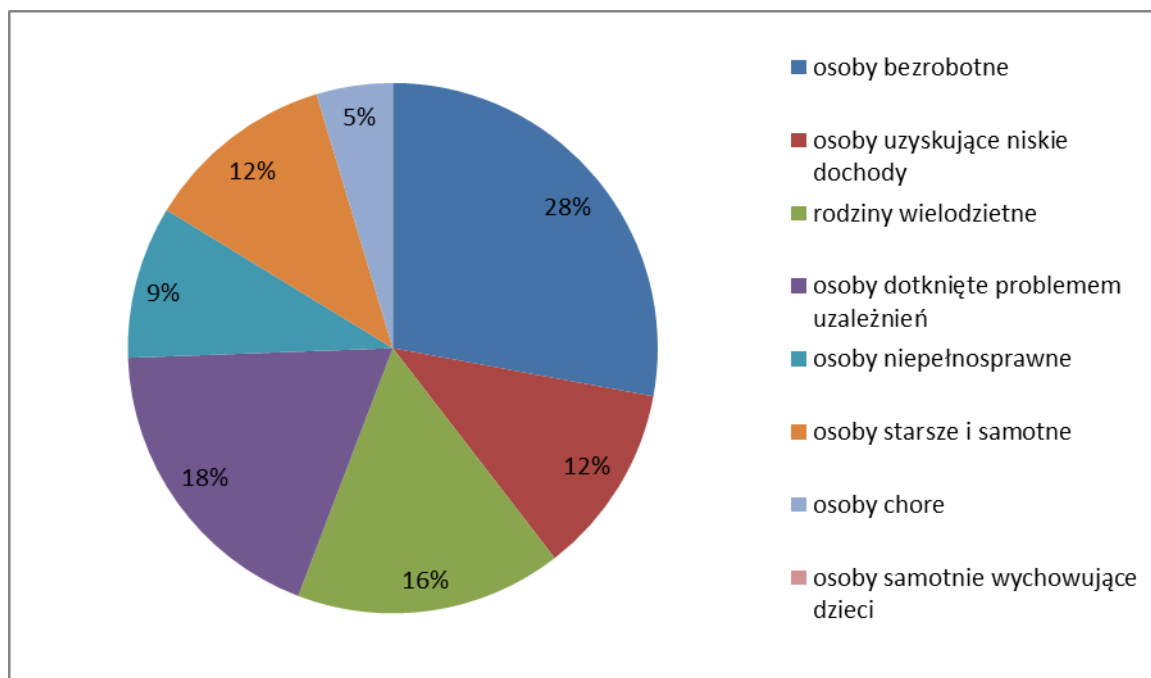
2.9. LOKALNE PROBLEMY Z PERSPEKTYWY LIDERÓW SPOŁECZNYCH.

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem

badawczym, za pomocą, którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS, radnych, mieszkańców gminy. W sumie zwrócono 81 kwestionariuszy ankiet.

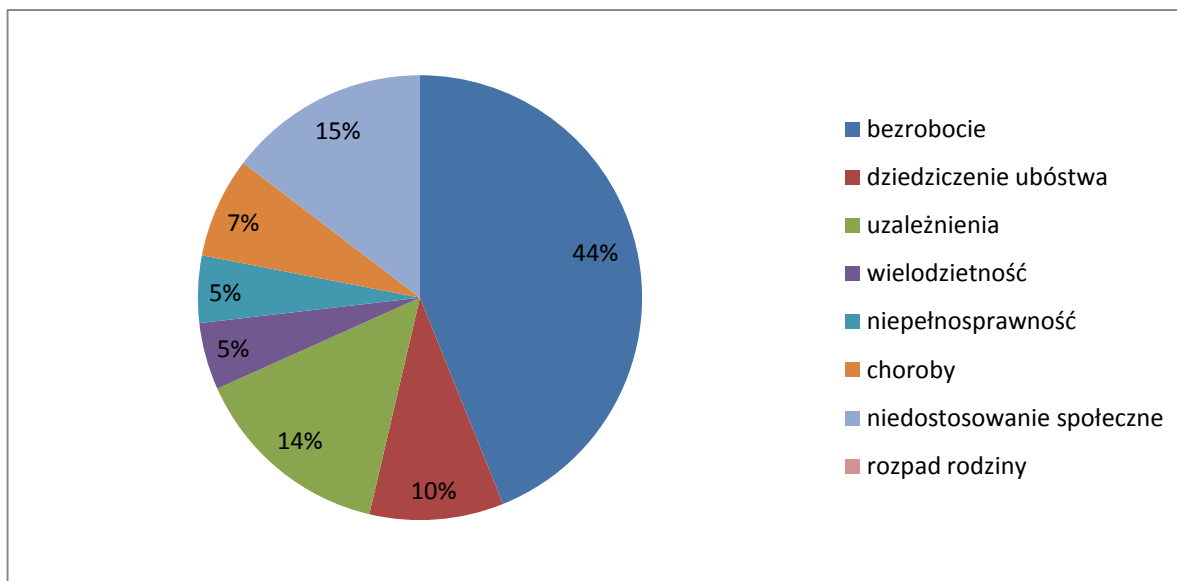
W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe zestawienia.

Wykres 2.9.1. Osoby zagrożone ubóstwem w gminie.

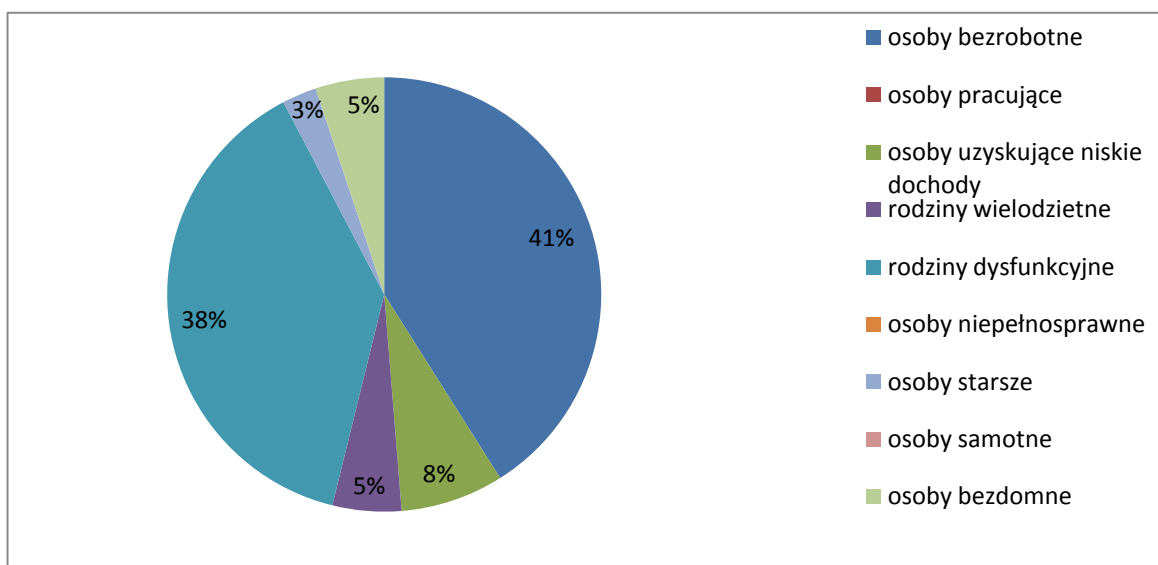
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Aż 28 % ankietowanych uznało, że osobami zagrożonymi ubóstwem w gminie są osoby bezrobotne. W dalszej kolejności respondenci wskazali następujące osoby zagrożone ubóstwem w gminie: osoby dotknięte problemem uzależnień (18 %), rodziny wielodzietne (16 %), osoby uzyskujące niskie dochody (12 %), osoby starsze i samotne (12 %), osoby niepełnosprawne (9 %) oraz osoby chore (5 %).

Wykres 2.9.2. Przyczyny popadania w ubóstwo.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

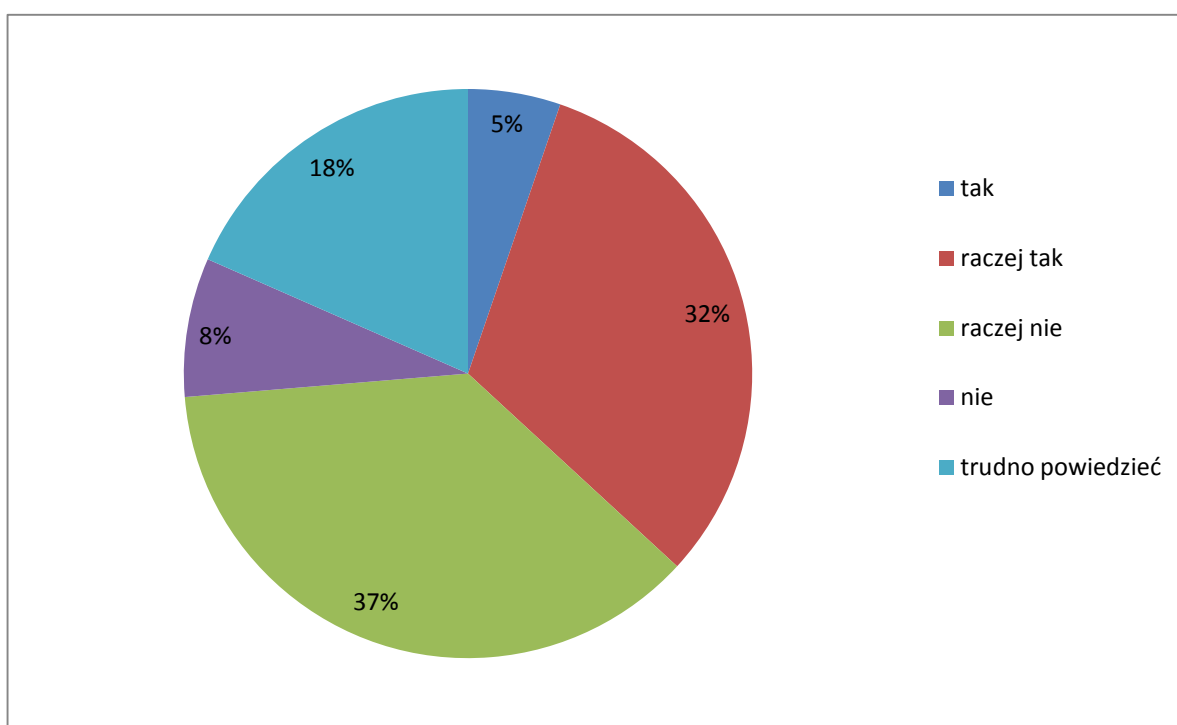
Na pytanie o przyczyny popadania w ubóstwo 44 % ankietowanych udzieliło odpowiedzi bezrobocie. W dalszej kolejności padały następujące odpowiedzi: niedostosowanie społeczne (15 %), uzależnienia (14 %), dziedziczenie ubóstwa (10 %), choroby (7 %), wielodzietność (5 %) oraz niepełnosprawność (5 %).

Wykres 2.9.3. Osoby zagrożone problemem uzależnień w gminie.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

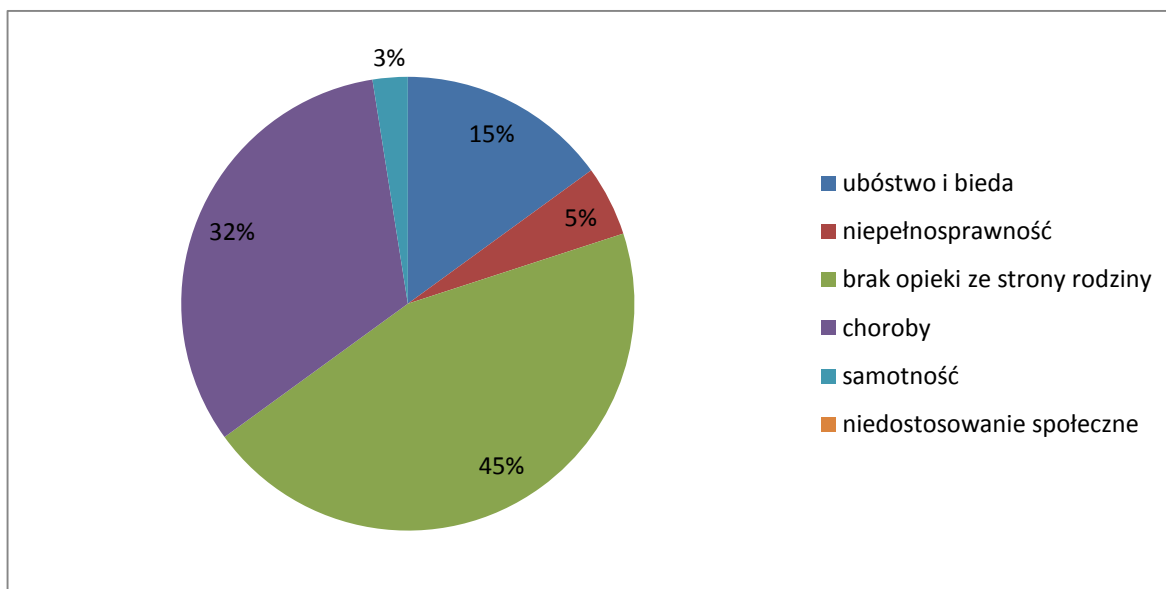
41 % respondentów uznało, że osobami zagrożonymi problemami uzależnień w gminie są osoby bezrobotne. 38 % ankietowanych uznało natomiast, że zagrożonymi problemem uzależnień w gminie są rodziny dysfunkcyjne. W dalszej kolejności jako osoby zagrożone problemem uzależnień w gminie wskazywane były: osoby uzyskujące niskie dochody (8 %), rodziny wielodzietne (5 %), osoby bezdomne (5 %) oraz osoby starsze (3 %).

Wykres 2.9.4. Ocena oferty pomocy osobom uzależnionym w środowisku lokalnym.

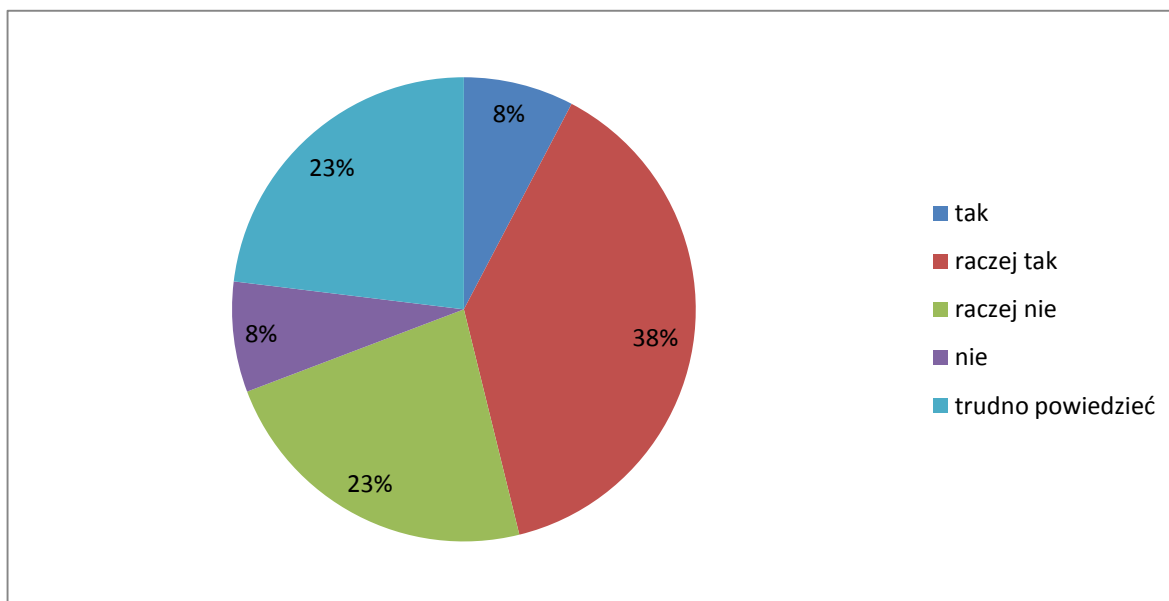
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na pytanie, czy oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca, 37 % ankietowanych uznało, że raczej nie jest wystarczająca, 32 % stwierdziło, iż raczej jest wystarczająca, 18 % odpowiedziało, że trudno powiedzieć, 8 % natomiast wskazało, że nie jest wystarczająca, a jedynie 5 %, że jest wystarczająca.

Wykres 2.9.5. Problemy społeczne dotyczące osoby starsze z terenu gminy Darłowo.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

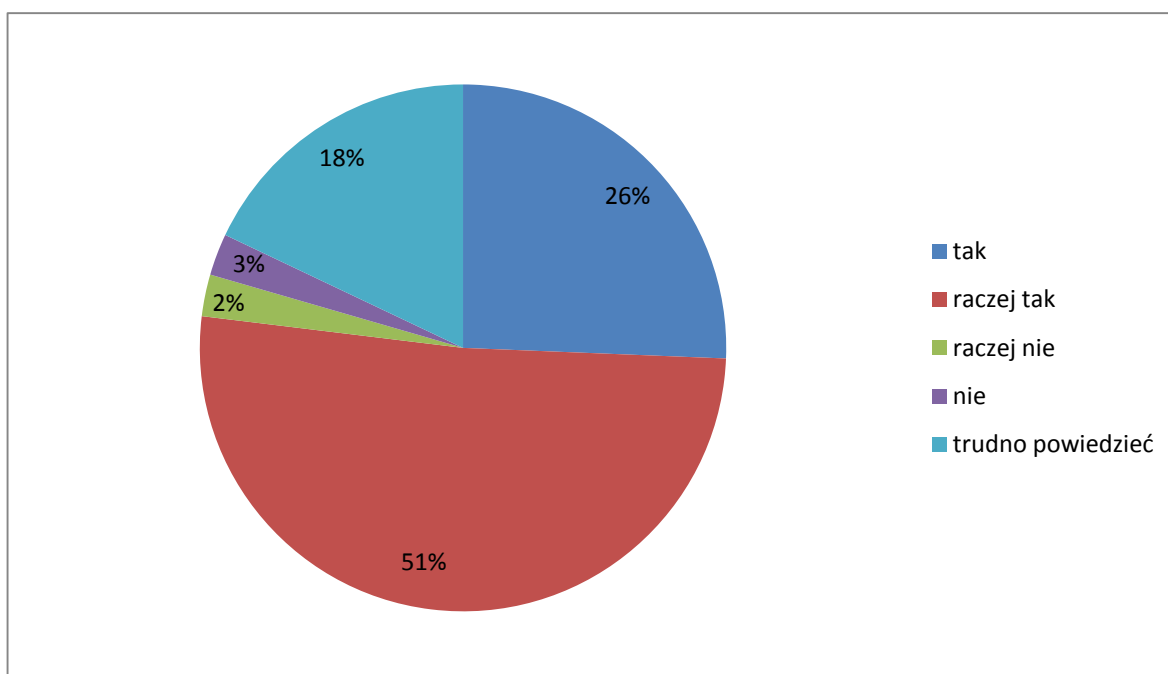
Respondenci zapytani o problemy społeczne dotyczące osoby starsze w większości uznali, że najczęściej są to brak opieki ze strony rodziny (45 %) oraz choroby (32 %). W dalszej kolejności osoby ankietowane wymieniały ubóstwo i biedę (15 %), niepełnosprawność (5 %) oraz samotność (3 %).

Wykres 2.9.6. Ocena oferty pomocy osobom starszym w środowisku lokalnym.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

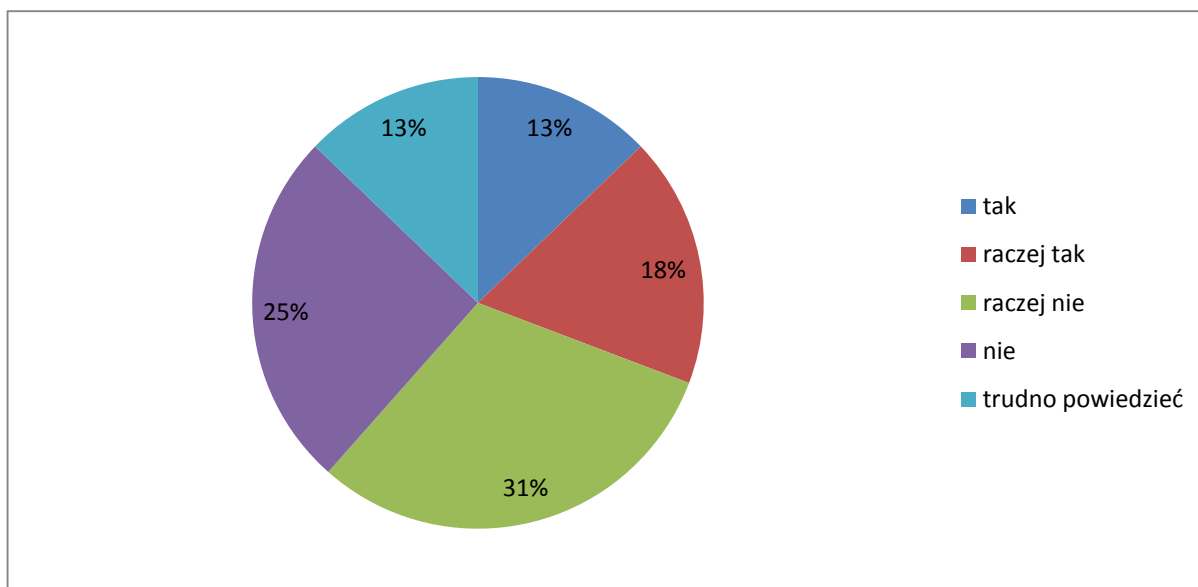
Odnosząc się do kwestii, czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, 38 % respondentów uznało, że raczej tak. 23 % ankietowanych stwierdziło natomiast, że raczej nie jest wystarczająca. Taka sama liczba respondentów (23 %) nie umiała udzielić odpowiedzi na to pytanie. 8 % ankietowanych odpowiedziało, że oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca, natomiast pozostałe osoby pytane stwierdziły, że nie jest wystarczająca (8 %).

Wykres 2.9.7. Ocena akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

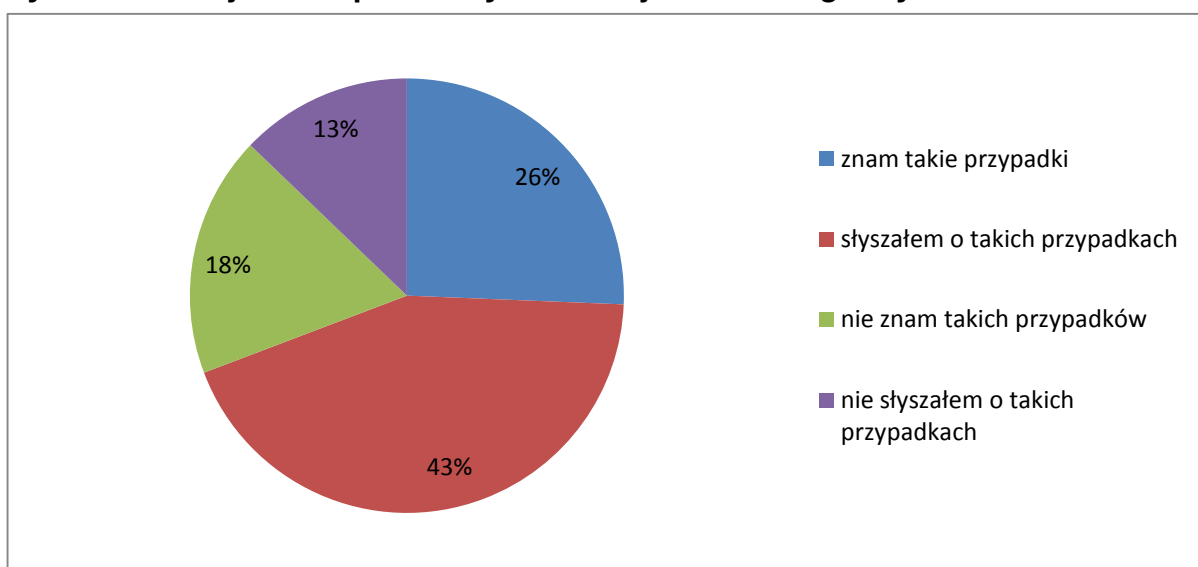
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

51 % respondentów wskazało, że osoby niepełnosprawne są raczej akceptowane w środowisku lokalnym. 26 % ankietowanych stanowczo uznało, że osoby niepełnosprawne spotykają się z akceptacją w środowisku lokalnym. 18 % osób pytanych nie umiało odpowiedzieć na to pytanie. 3 % stwierdziło zaś, że osoby niepełnosprawne nie są akceptowane w środowisku lokalnym, a 2 %, iż raczej nie.

Wykres 2.9.8. Ocena oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

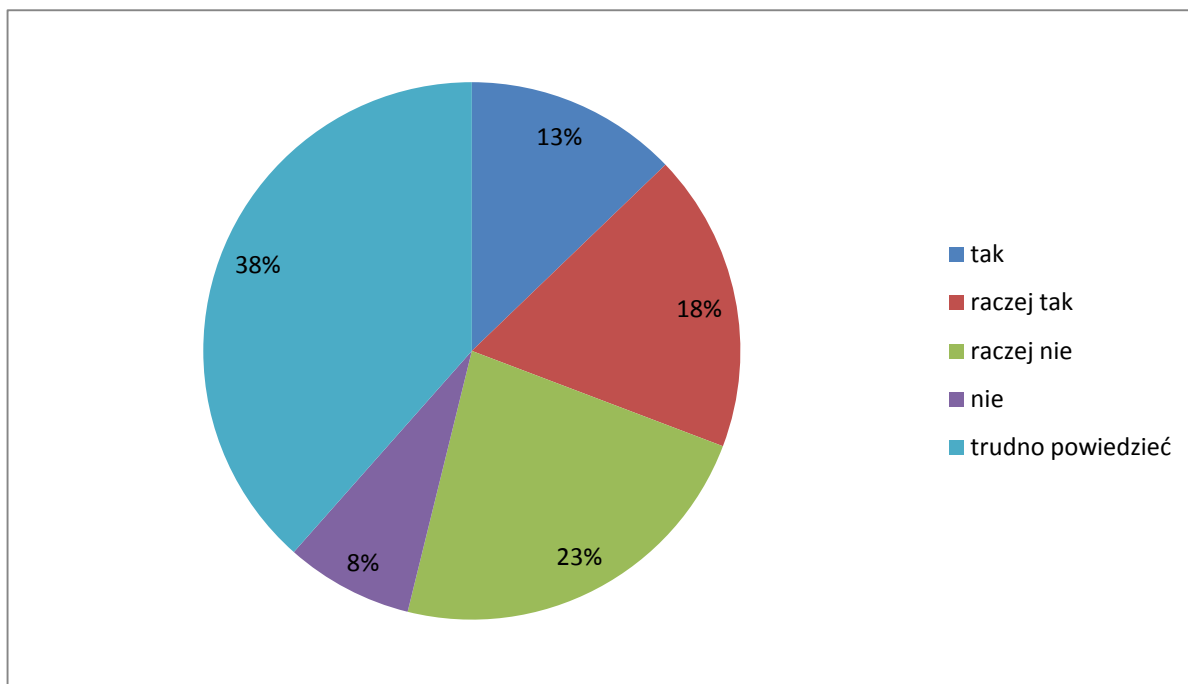
Na pytanie, czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (m.in. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca, respondenci udzielili następujących odpowiedzi: 31% - raczej nie; 25% - nie; 18% - raczej tak; 13% - tak; 13% - trudno powiedzieć.

Wykres 2.9.9. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

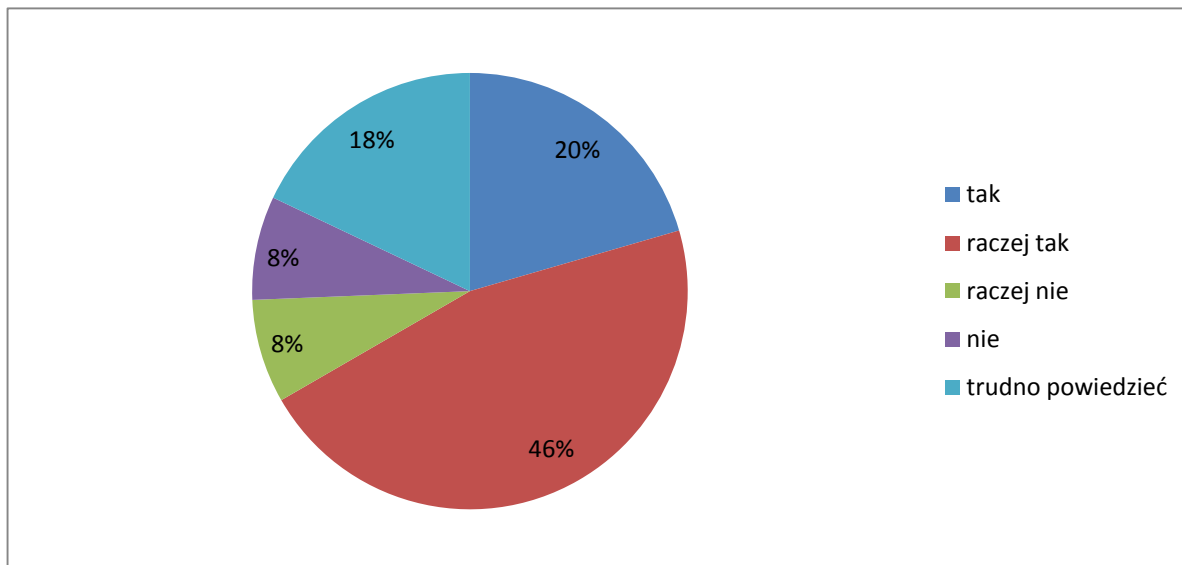
43 % respondentów słyszało o istnieniu przypadków przemocy domowej w rodzinach zamieszkujących na terenie ich gminy, 26 % zna takie przypadki, 18 % nie zna takich przypadków, zaś 13 % nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 2.9.10. Ocena oferty pomocy osobom chorym psychicznie w środowisku lokalnym.

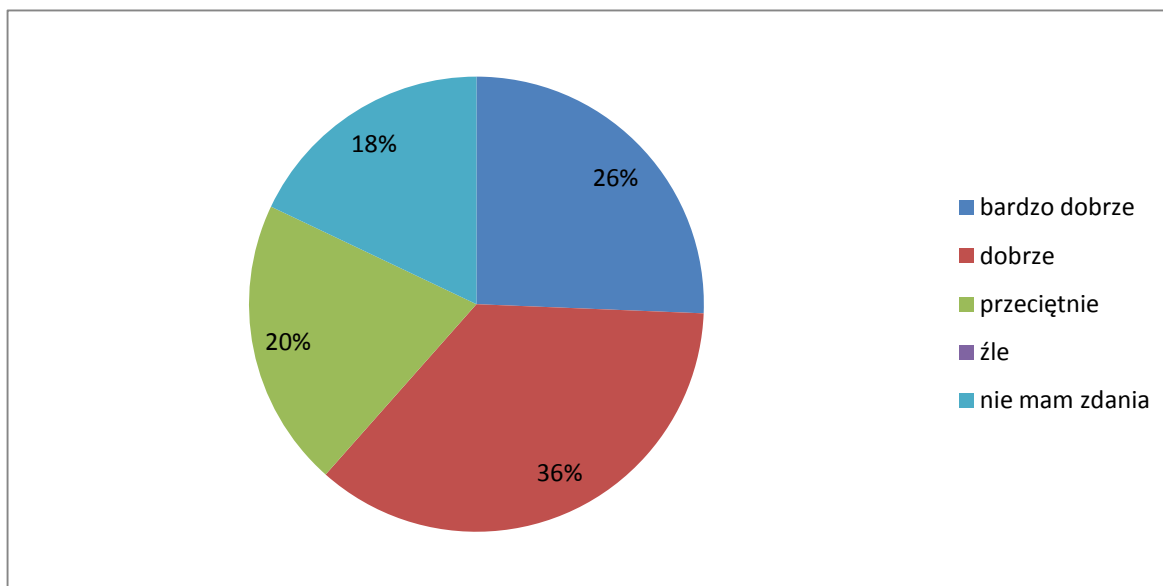
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

38 % ankietowanych nie umiała odpowiedzieć na pytanie, czy oferta pomocy osobom chorym psychicznie (m.in. dostęp do ochrony zdrowia) jest wystarczająca. 23 % uznała, że pomoc taka raczej nie jest wystarczająca. 18 % oceniło, że pomoc osobom chorym psychicznie jest raczej wystarczająca. 13 % udzieliło stanowczej twierdzącej odpowiedzi na w/w pytanie, zaś 8 % stanowczej przeczącej odpowiedzi.

Wykres 2.9.11. Ocena oferty pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

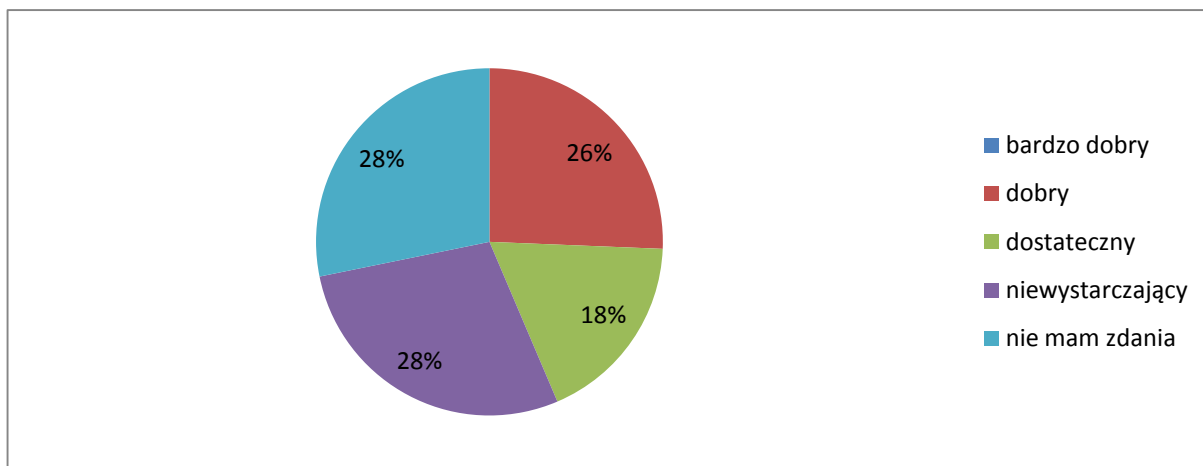
Oceniając, czy pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej jest wystarczająca, ankietowani udzielili następujących odpowiedzi: raczej tak (46 %); tak (20 %); trudno powiedzieć (18 %); raczej nie (8 %); oraz nie (8 %).

Wykres 2.9.12. Ocena pracy pracowników socjalnych.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

36 % respondentów dobrze oceniło pracę pracowników socjalnych, zaś 26 % nawet bardzo dobrze. 20 % oceniła tą pracę jako przeciętną, zaś 18 % nie miała zdania na ten temat.

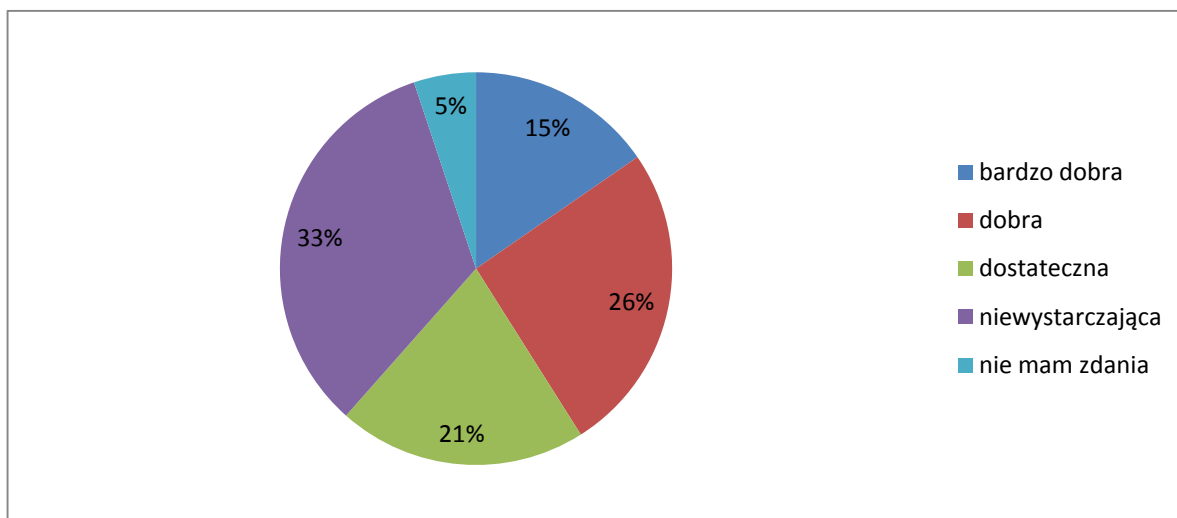
Wykres 2.9.13. Dostęp do rehabilitacji i wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie Darłowo.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając dostęp do rehabilitacji i wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie 28 % pytaných uznało, że jest on niewystarczający, 28 %, nie miało zdania na ten temat, 26 %, że jest on dobry, zaś 18 %, że jest on dostateczny.

Wykres 2.9.14. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie (różnorodność form, dostępność) respondenci w większości uznali, że jest ona niewystarczająca (33 %). Zdaniem 26 % organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie jest dobra. W ocenie 21 % ankietowanych rzeczona organizacja jest dostateczna, a 15 % bardzo dobra. 5 % osób pytanym nie miała zdania na ten temat.

2.10. ANALIZA SWOT.

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- stałe środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- istnieją organizacje pozarządowe zajmujące się osobami uzależnionymi, z którymi współpracują władze lokalne i regionalne,
- dobry przepływ informacji pomiędzy organizacjami działającymi w obszarze uzależnień,
- dobra współpraca z Kościołem.

Słabe strony

- ograniczony dostęp do leczenia odwykowego,
- nieprawidłowe wykorzystywanie środków z zezwoleń,
- brak miejsc dla ofiar i sprawców przemocy,

Szanse

- traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego,
- fachowcy różnych dziedzin współpracują na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnieje system wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- gmina posiada wyspecjalizowaną kadrę pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- szkolenia z funduszy unijnych.

Słabe strony

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość kadry,
- ograniczony dostęp do placówek kształcących,
- ograniczona pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży (dobra komunikacja),
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- ograniczona ilość środków finansowych na profilaktykę,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- samorząd w ograniczonym zakresie wspiera organizacje pozarządowe i grupy nieformalne pracujące na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych oraz dla nieletnich i samotnych matek,
- ograniczony zakres działań zapobiegających dysfunkcjom w rodzinie,
- nie przeprowadza się specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży,
- ograniczona aktywność w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- nie istnieją warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- brak ośrodków wsparcia na terenie gminy dla rodzin w kryzysie.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wzrost świadomości społecznej władz samorządowych,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej wpływa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- decentralizacja władzy sprzyja pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- szkoły prowadzą programy profilaktyczne.

Zagrożenia

- występowanie zjawisk: rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz bezrobotnych,
- osoby bezrobotne długotrwale podnoszą swoje kwalifikacje.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia,
- wysokie bezrobocie długotrwale zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale.

Szanse

- władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- programy dla długotrwale bezrobotnych nie są powiązane z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją,
- zbyt wolno wzrasta mobilność zawodowa,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnieje określony standard usług dla osób starszych w pomocy instytucjonalnej,
- osoby starsze mają dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- kadra posiada profesjonalne przygotowanie w dziedzinie spraw osób starszych,
- wystarczająca liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej zajmujących się problematyką osób starszych,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dostępność domów pomocy społecznej,

Słabe strony

- niski poziom życia osób starszych;
- wzrasta liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe,

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problemy osób starszych,
- dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- nie wzrasta liczba osób samotnych,
- podmiotowe traktowanie osób starszych,
- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej osób starszych jest szansą na poprawę warunków ich życia.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- infrastruktura nie jest dostosowana do osób starszych,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niewłaściwe rozpoznanie potrzeb osób starszych,

- istnienie problemu ujawniających się enklaw starości,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju,
- nowy system emerytalno-rentowy nie jest szansą na poprawę warunków życia osób starszych,
- postęp medycyny nie wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych,
- niekorzystne dla pomocy społecznej założenia świadczeń służby zdrowia.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych.

Słabe strony

- w sferze niepełnosprawności nie funkcjonują aktywnie działające organizacje pozarządowe, z którymi współpracują instytucje rządowe,
- nie istnieje przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- środowisko osób niepełnosprawnych nie jest zaangażowane w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; edukowanie o rozumieniu ich potrzeb,
- sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju sprzyja pomocy niepełnosprawnym,
- nie zmniejsza się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- sektor publiczny nie współpracuje z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych.
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII.

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. Instytucje samorządowe i placówki.

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Darłowie przy ulicy Dąbrowskiego 4. Podmiotem prowadzącym jednostki jest Urząd Gminy Darłowo. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. Kadra zatrudniona w GOPS (22 osoby w tym 4 - pracowników socjalnych) uczestniczy w różnych formach dokształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia, wskazano w tabeli poniżej.

Tabela 2.11.1. Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Stanowisko pracy	Tematyka ukończonego kursu, szkolenia, seminarium, konferencji
Pracownik socjalny, specjalista pracy socjalnej	• Przygotowanie wniosku aplikacyjnego, • Stosowanie prawa zamówień publicznych w projektach POKL, • Procedura podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie „Niebieskiej karty”, • Podstawowy kurs udzielania pierwszej pomocy, • Kodeks postępowania administracyjnego, • Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, • Szkolenie dla członków i kandydatów do zespołu interdyscyplinarnego –procedura „Niebieskiej karty” • Stosowanie po dniu 01.01.2012r. obowiązujących przepisów o dodatkach mieszkaniowych, • Zasady tworzenia oraz funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym, • Organizowanie społeczności lokalnej – aktywna pomoc społeczna, • „Kiedy dzieci krzywdzą seksualnie dzieci”- przekraczanie granic, • Promocja, ewaluacja, kontrola w trakcie realizacji i na zakończenie projektu realizowanego w ramach POKL, • Przygotowanie wniosku o płatność, sprawozdawczość, PEFS dla nowych projektodawców, • Dodatki mieszkaniowe w świetle orzecznictwa samorządowych kolegiów odwoławczych oraz sądownictwa administracyjnego wg stanu prawnego na 2013r.
Asystent rodziny	• Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, • „Kiedy dzieci krzywdzą seksualnie dzieci”- przekraczanie granic.
Pracownicy administracyjno-biurowi, księgowości	• Najnowsze zmiany z przepisach prawnych i orzecznictwie oraz praktycznego ich stosowania w 2011r., • VAT w jednostkach samorządu terytorialnego – zmiany w 2011r., • Rozliczanie projektów POKL, • Najnowsze zmiany w prawie pracy, ubezpieczeniach społecznych, podatku dochodowym oraz nowych obowiązków płatnika wobec ZUS, PIP i US w 2012r., • Wszystko o biuletynie informacji publicznej – prawo i praktyka, • Stosowanie po 01.01.2012r. obowiązujących przepisów o dodatkach mieszkaniowych, • Inwentaryzacja,

	• Wniosek o płatność, PEFS w projektach POKL, • Wniosek o płatność i PEFS dla podmiotów mających trudności z rozliczeniem projektów, • Najnowsze zmiany w przepisach prawa, ubezpieczeń społecznych i podatków oraz praktycznego ich stosowania w 2013r., • Prawo pracy w samorządzie, • Kodeks postępowania administracyjnego, • Archiwizacja w jednostce samorządowej, • Dodatki mieszkaniowe w świetle orzecznictwa samorządowych kolegiów odwoławczych oraz sądownictwa administracyjnego wg stanu prawnego na 2013r., • VAT w JST – zmiany od 01.01.2013r., • VAT w JST i ich jednostkach, • Kontrola zarządcza w ośrodku pomocy społecznej, • Podnoszenie wydatków w projektach POKL – zasada kwalifikowalności wydatków, • Projektowe porządki – czyli jak przygotować się do kontroli w POKL, • Przygotowanie wniosku o płatność, sprawozdawczość, PEFS dla nowych projektodawców.
Kierownik, zastępca kierownika	• Zarządzanie projektem EFS, • Ochrona danych osobowych w świetle nowelizacji ustawy – prawo i praktyka, • Przygotowanie wniosku aplikacyjnego, • Stosowanie prawa zamówień publicznych w projektach POKL, • Wydawanie decyzji administracyjnych o skierowaniu do DPS oraz o odpłatności, • Nowelizacja ustawy – Prawo zamówień publicznych, • Prawo zamówień publicznych dla JST oraz zasada konkurencyjności w projektach POKL, • Kodeks postępowania administracyjnego, • Kontrola zarządcza w ośrodku pomocy społecznej, • Projektowe porządki- czyli jak się przygotować do kontroli w POKL, • Promocja, ewaluacja, kontrola w trakcie realizacji i na zakończenie projektu realizowanego w ramach POKL, • Przetarg nieograniczony – po nowelizacji z dn. 20.02.2013r. z praktycznym komentarzem najczęściej występujących problemów, • Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie

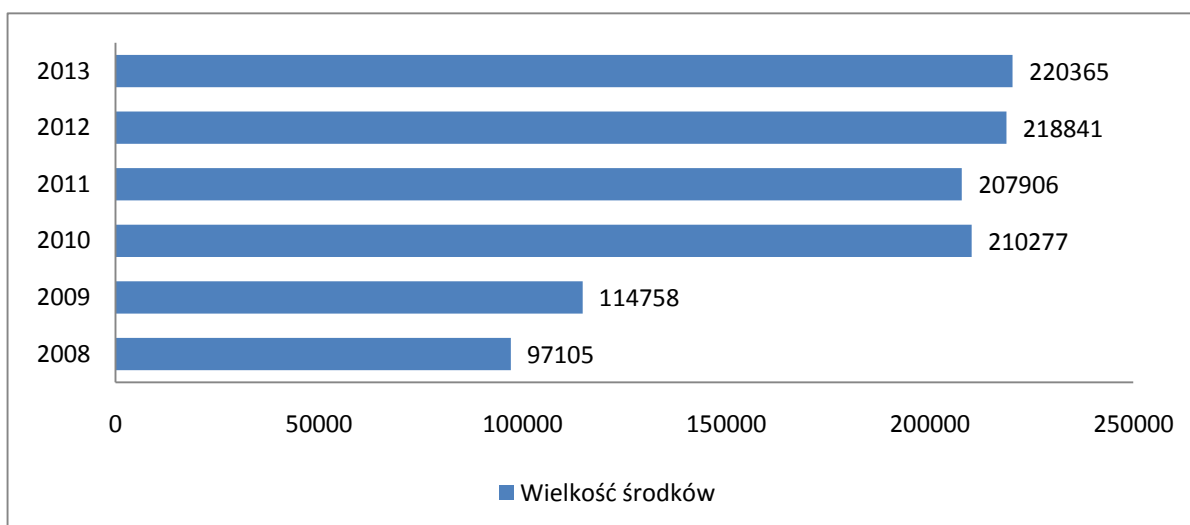
Mając na uwadze cele strategiczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie, w tym podnoszenie kwalifikacji kadry, GOPS podejmuje działania mające

na celu podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców. Tym samym kierownik ośrodka stara się tworzyć warunki do systematycznego rozwoju pracowników i zwiększania ich umiejętności i kompetencji. Podejmuje się również działania mające na celu ograniczanie stresu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. W tym celu korzysta z szeroko dostępnej oferty szkoleniowej, jak również z bezpłatnej oferty Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Szczecinie, który organizuje szkolenia dla kadry ośrodków pomocy społecznej w ramach środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W związku z ciągłymi zmianami ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw, które są jej uzupełnieniem i licznymi nakładanymi zadaniami na pracowników pomocy społecznej istnieje konieczność zwiększania zaplecza kadrowego. Zakres pracy niektórych pracowników wykracza poza ich możliwości zawodowe i czasowe. Zwiększone obowiązki, duże obciążenie pracą i niski komfort psychiczny prowadzą do zagrożenia jakości i terminowości wykonywanych zadań. W celu zapewnienia sprawnej, rzetelnej i terminowej realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw oraz rzetelne wykonywanie swoich obowiązków wynikających z zakresu obowiązków wskazane jest zwiększenie zatrudnienia.

Mimo wskazanych problemów Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej aktywnie pozyskuje środki zewnętrzne na realizację projektów zwiększających efektywność systemu pomocy społecznej. Realizowane projekty prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2.11.1. Realizacja projektów systemowych i innych w funduszy UE w latach 2008-2012 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

GOPS w Darłowie realizuje projekt systemowy POKL „Szansa na rozwój” obejmując nim corocznie kilkunastu beneficjentów. Środki finansowe przeznaczone na realizację projektu nieznacznie, ale systematycznie wzrastają.

W zakresie polityki społecznej na terenie gminy lub w jej najbliższym otoczeniu funkcjonują:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Przygotowania Posiłków w Bobolinie, jednostka przygotowuje posiłki dla uczniów lokalnych szkół,
- Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjno- Terapeutyczny prowadzony przez Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ich Rodziny i Przyjaciół, w 2012 roku objęto opieką 28 osób,
- Poradnia Rodzinna prowadzona przez terapeutę rodzinnego realizuje opiekę indywidualną i sesje terapeutyczne,
- Dom Dziecka w Darłowie - Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej przy Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Darłowie prowadzony przez Starostwo Powiatowe w Sławnie, oferujący opiekę dla 5-dzieci z terenu gminy w 2012 roku,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sławnie, prowadzone przez Stowarzyszenie AKSON, z których korzystają mieszkańcy gminy.

Mieszkańcy gminy korzystają także ze wsparcia i pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie, zgodnie z jego zakresem kompetencji.

2.11.2. Organizacje pozarządowe.

W Darłowie funkcjonują liczne stowarzyszenia, oraz parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami

w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji oraz doradztwa i konsultacji.

Tabela 2.11.2. Zestawienie Organizacji Pozarządowych działających na terenie gminy Darłowo.

L.p.	Nazwa	Adres	Specyfika	Typ podmiotu
1.	Darłowska Lokalna Grupa Działania w Dorzeczu Wieprzy, Grabowej i Unieści,	ul. O. Damiana Tynieckiego, 76-150 Darłowo	Celem LGD jest wspomaganie rozwoju lokalnego.	Lokalna Grupa Rybacka
2.	Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Krajobrazu Ziemi Darłowskiej - „Budować Nie Niszczyć”	Kopnica 7 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
3.	Stowarzyszenie Przyjaciół Uzdrowiska Dąbki	ul. Wydmowa 9 76-156 Dąbki		stowarzyszenie
4.	Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości Wicie	Wicie ul. Słoneczna 11A 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
5.	Stowarzyszenie „Nasza wspólna chata”	Borzyszkowo 11 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
6.	Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Darłowskiej „ZAGRODA”	ul. Tynieckiego 2 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
7.	Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Darłowskiej „ZGODA”	Jeżyce 8 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
8.	Stowarzyszenie „ODNALEŹĆ SIEBIE”	ul. Dąbrowskiego 4 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
9.	Stowarzyszenie Rozwoju Szkoły „SZANSA”	Języczki 29 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
10.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Szkoły i Wsi w Słowninie „Ku Przyszłości”	Słowno 27 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
11.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Szkoły w Dobiesławiu i Wsi Dobiesław, Wiekowo, Wiekowice	Dobiesław 3A 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
12.	Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości Barzowice w Barzowicach	Barzowice 8a 76-150 Darłowo		stowarzyszenie
13.	Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych Oddział Darłowsko-Sławieński	ul. Dąbrowskiego 4 76-150 Darłowo	Zrzeszanie się wszystkich osób interesujących się hodowlą gołębi pocztowych, racjonalny rozwój hodowli polskiego gołębia pocztowego	stowarzyszenie
14.	Klub Kolarski „Ziemia Darłowska”	ul. Tynieckiego 2 76-150 Darłowo		Klub sportowy
15.	Uczniowski Klub Jeździecki „MUSTAFA” w Bobolinie	Bobolin 2 76-156 Dąbki		Klub sportowy
16.	Piłkarski Klub Sportowy „WIEKOWIANKA” Wiekowo	Wiekowo 6A/5 76-150 Darłowo		Klub sportowy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014 - 2020

17.	Ludowy Klub Sportowy „PASSAT” Bukowo Morskie	Bukowo Morskie 3 76-156 Dąbki		Klub sportowy
18.	Klub Sportowy Ludowy Zespół Sportowy KOWALEWICE	Kowalewice 34/10 76-150 Darłowo		Klub sportowy
19.	Klub LZS „Błękitni”	Stary Jarosław 63A 76-150 Darłowo		Klub sportowy
20.	Klub LZS „Zieloni”	Rusko 19 76-150 Darłowo		Klub sportowy
21.	Klub LZS „Płomień-Języczki”	Języczki 31 76-150 Darłowo		Klub sportowy
22.	Gminne Zrzeszenie LZS Darłowo - Sekcja Warcabowa	Języczki 37 76-150 Darłowo		Klub sportowy
23.	Uczniowski Klub Sportowy „STERNIK”	ul. Darłowska 6 76-156 Dąbki		Klub sportowy
24.	KS DARPOL	Barzowice 1 76-150 Darłowo		Klub sportowy
25.	LZS Pobrzeże Słowino	Słowino 82 76-150 Darłowo		Klub sportowy
26.	Ochotnicza Straż Pożarna w Barzowicach	Barzowice 44 76-150 Darłowo	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganiu pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami; udział w akcjach ratowniczych oraz w obronie cywilnej.	Stowarzyszenie
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Cisowie	Cisowo 9 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Domasławicach	Domasławice 29 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Słowninie	Słowino 21 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Języczkach	Języczki 51 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Jarosławiu	Stary Jarosław 91 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
32.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowalewiczach	Kowalewice 13 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
33.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sulimicach	Sulimice 26 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
34.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiekowicach	Wiekowice 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
35.	Ochotnicza Straż Pożarna w Krupach	Krupy 11 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
36.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dobiesławiu	Dobiesław 21 76-150 Darłowo		Stowarzyszenie
37.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowie Morskim	Bukowo Morskie 76-156 Dąbki		Stowarzyszenie

2.12. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH.

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Darłowo korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje występujące w rodzinach. Rodzinę należy wzmocnić tak, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się pojawiającym się kryzysom. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom niepełnosprawnym i starszym – grupom zwiększającym się na terenie gminy i zarazem szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Równie ważne jest przeciwdziałanie bezrobociu prowadzącemu do ubóstwa i stwarzającemu zagrożenie bezdomnością. Istotnym zagadnieniem jest także przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności. W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Samorząd Gminny powinien prowadzić i rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Demografia.

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010r. do co najmniej 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Zgodnie z prognozami ludności na wskazanym terenie przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Mimo obecnie dobrej sytuacji demograficznej gminy należy zakładać, że w kolejnych latach nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej. Do problemów tych należą przede wszystkim: samotność, choroby, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – w dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

Wykształcenie mieszkańców.

Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne ludności obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia. Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok będą ulegały znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim, które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych z wykształceniem podstawowym.

Rozwój kapitału społecznego, jako determinanta dalszych działań.

Potencjał społeczny środowiska lokalnego jest będzie jednym z najważniejszych elementów kształtujących przestrzeń polityki społecznej. Aktywność obywateli koncentrująca się m.in. w działaniach organizacji pozarządowych należy wspierać poprzez rozmaite instrumenty, które będą miały wpływ na rozwój osobowy organizacji i szersze ich włączenie w nurt życia publicznego.

Konieczne są zmiany polegające na odejściu od świadczenia usług opiekuńczych i ratownictwa społecznego, które poprzez rozbudowany system działań

osłonowych bardziej utrwalał zjawisko bezradności społecznej niż aktywizował do działania. Zmiana oznacza także stopniowe zwiększenie znaczenia samego procesu zarządzania polityką społeczną wobec dotychczasowego nacisku kładzionego na proces jej bezpośredniego wykonawstwa.

W procesie tym bardzo ważne jest nowe określenie roli organizacji pozarządowych w ciągu najbliższych lat oraz systematyczne inwestycje w budowę kapitału społecznego w szczególności poprzez edukację osób dorosłych.

Tabela 2.12.1. Prognoza zmian mających wpływ na powstawanie problemów społecznych.

Zjawiska mające wpływ na problem społeczne	Tendencje i zmiany
Demografia	Niekorzystne (starzenie się społeczności)
Wykształcenie mieszkańców	Korzystne (wzrastająca liczba osób wykształconych)
Rozwój kapitału społecznego	Korzystne (zakłada się wzrost aktywności społecznej)

Źródło: Opracowanie własne.

Niepełnosprawność.

W związku z tym, że zgodnie z prognozami liczby ludności na wskazanym terenie roku, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała można założyć, że nastąpi wzrost liczby osób niepełnosprawnych na tym terenie. Niepełnosprawni są i pozostaną grupą silnie zróżnicowaną, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków i sytuacja ta w najbliższych latach nie ulegnie szczególnym zmianom. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Co wskazuje na kolejne wyzwania dla lokalnej polityki społecznej.

Uzależnienia.

Spożycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznych problemów odczuwanych przez daną osobę, a tym samym jednym z dominujących środków na pokonanie codziennych przeciwności i kłopotów. Niebagatelne znaczenie mają problemy materialne wywołane głównie brakiem zatrudnienia. W konsekwencji jego wzrostu można oczekiwać wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.

Wydaje się, że w perspektywie 2020 roku, nadal kwestia ta pozostanie poważnym wyzwaniem dla kształtowania lokalnej polityki społecznej i stąd konieczne będą działania profilaktyczne dla całej populacji szczególnie dzieci i młodzieży, jak interwencyjne wobec osób nadużywających alkoholu.

W odniesieniu do dzieci i młodzieży szczególnie cenne będą inicjatywy dotyczące zagospodarowania ich wolnego czasu oraz rozwój profesjonalnej pomocy pedagogicznej i psychologicznej, która może być realizowana także w środowisku lokalnym w oparciu o świetlice wiejskie.

Bezrobocie.

Zważywszy na sytuację społeczno gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezrobocia może w ciągu najbliższych lat wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające tę sytuację - oczywiście w tych przypadkach, w których jest to możliwe - m.in. poprzez projekty zawierające naukę gospodarowania zasobami finansowymi. Nawet, jeżeli poziom bezrobocia do 2020 roku, zacznie spadać to nadal pozostanie szereg osób nieprzystosowanych do pozostawania w zatrudnieniu, dla tej grupy trzeba będzie zaplanować działania korzystając z rozwiązań, jakie stwarza ekonomia społeczna.

Ubóstwo.

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że zakłada się w kolejnych latach wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa.

Przemoc w rodzinie.

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego prawdopodobnie będzie się pogłębiał bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy w rodzinie.

Wydaje się że o ile jej poziom nie będzie wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków będzie ujawnianie, stąd instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy jak i poprzez stosowne programy psychologiczne sprawcom przemocy. Cenny będzie także rozwój kampanii informacyjnych adresowanych zarówno do ogółu społeczeństwa jak i wybranych grup zawodowych – celem zwiększania ich profesjonalizmu.

Bezdomność.

Nie prognozuje się zmian w tym zakresie. Ewentualny wzrost liczby osób bezdomnych może wynikać z: prognozowanego pogłębiającego się ubóstwa i bezrobocia – niskie dochody mogą nie wystarczyć na pokrycie opłat czynszowych za mieszkanie. Wysoka zaległość z tego tytułu może być z kolei powodem do eksmisji, która jest już tylko krokiem do bezdomności; prognozowanego wzrostu uzależnień – osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków mogą być nieakceptowane przez członków rodziny i mogą zostać przez nich odrzucone i wygnane z domu; przemocy w rodzinie – ofiary przemocy w rodzinie (zwłaszcza kobiety z dziećmi) bardzo często pod wpływem przymusu lub dobrowolnie opuszczają dom bez żadnych środków do życia w obronie przed przemocą ze strony jednego z członków rodziny.

Przestępczość.

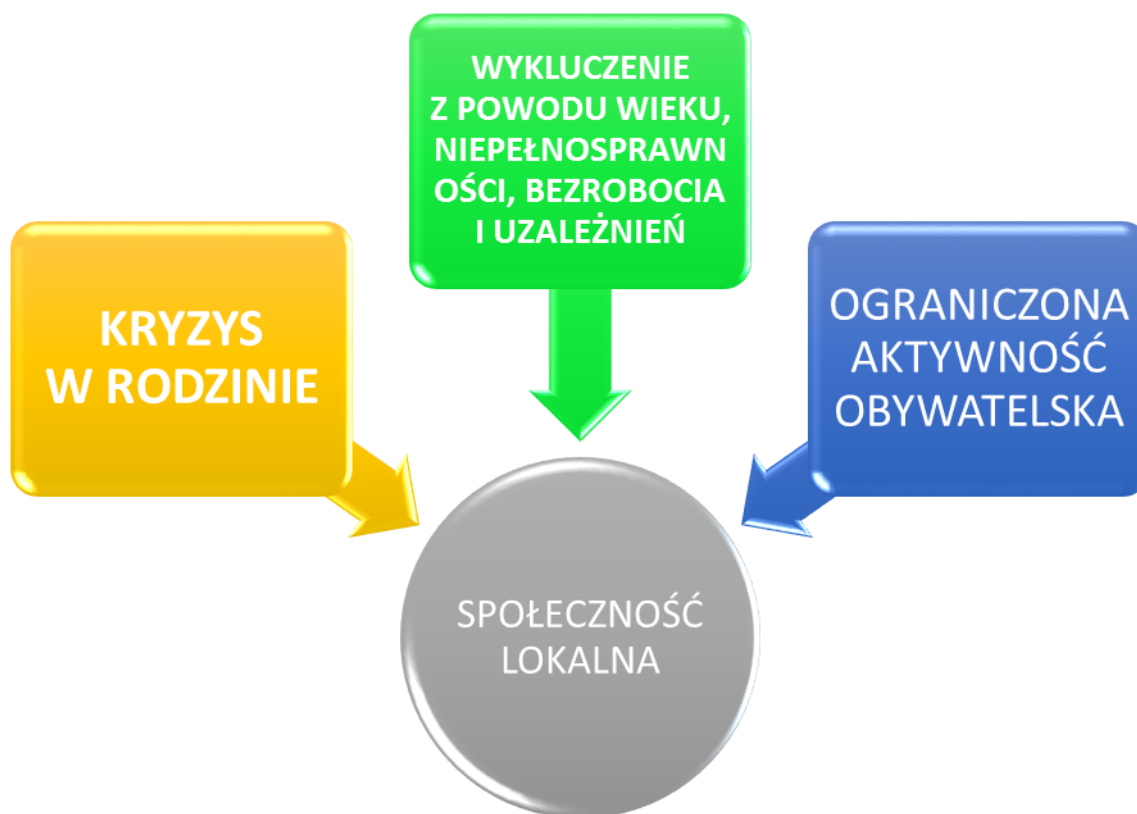
Prognozowany wzrost poziomu bezrobocia oraz wzrost uzależnień mogą być powodem do zwiększania się liczby przestępstw. Bezrobocie może przyczynić się głównie do wzrostu liczby przestępstw w zakresie włamań i drobnych kradzieży. Z kolei uzależnienia od środków odurzających (tj. alkohol, narkotyki) mogą być główną przyczyną bójek i rozbojów.

Tabela 2.12.2. Prognoza problemów społecznych.

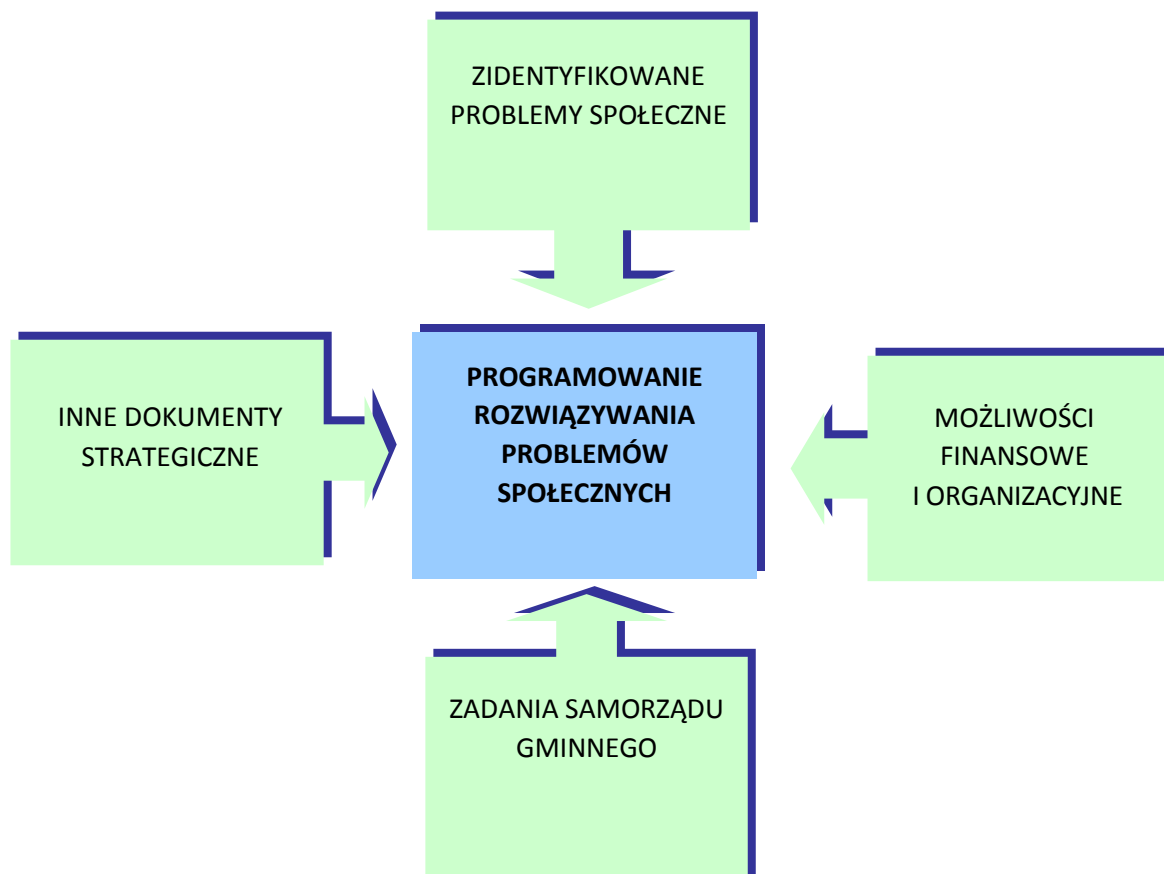
Problemy społeczne	Prognoza zmian w stosunku do stanu obecnego
Niepełnosprawność	Wzrost
Uzależnienia	Wzrost/Stagnacja
Bezrobocie	Wzrost
Ubóstwo	Wzrost
Bezdomność	Stagnacja
Przestępczość	Wzrost
Przemoc w rodzinie	Wzrost /Stagnacja

Źródło: Opracowanie własne.

**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY DARŁOWO, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ
W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA.

**ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY DARŁOWO WARUNKÓW ROZWOJU
OSOBISTEGO ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU.**

Graficzna prezentacja misji wraz z celami strategicznymi.

**ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY DARŁOWO
WARUNKÓW ROZWOJU OSOBISTEGO ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI
I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**

**Tworzenie
warunków
sprzyjających
umacnianiu
instytucji rodziny**

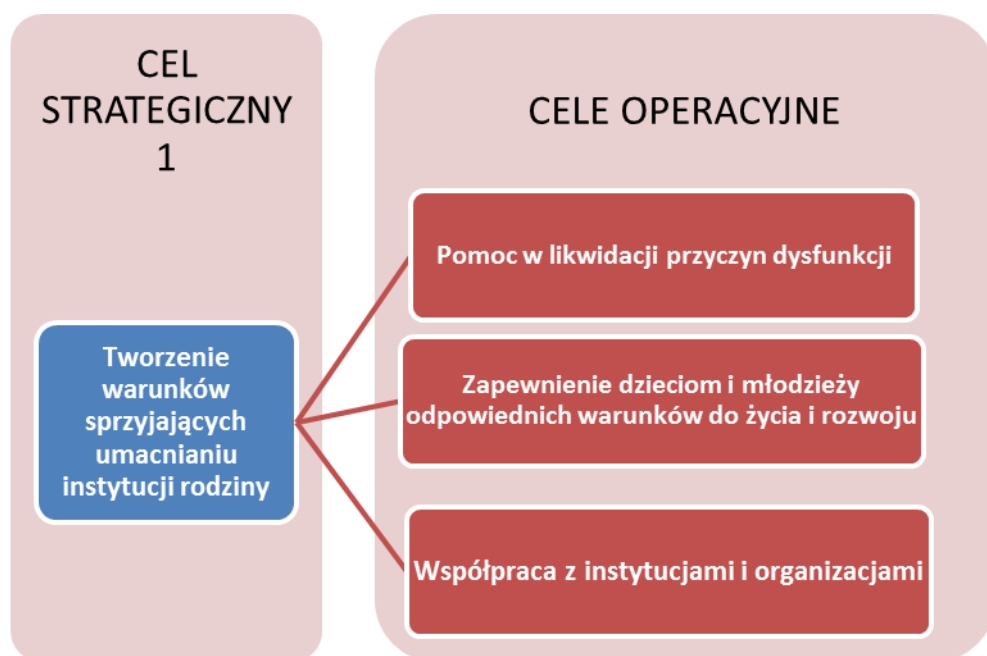
**Aktywizacja grup
zagrożonych
wykluczeniem
społecznym**

**Rozwój
społeczeństwa
obywatelskiego**

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Problem:

Rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z tym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze osłabiające jej funkcje powinny być diagnozowane i rozwiązywane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy rozszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny 1.

Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo, polegającej na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
3. Wspieranie materialne rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
4. Opracowanie i realizacja trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki Nad Dzieckiem.
5. Opracowanie i realizacja „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.”

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Rozwój sieci świetlic, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
2. Zapewnienie bezpłatnej lub taniej opieki nad dziećmi dla pracujących oraz podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe osób samotnie wychowujących dzieci – podjęcie działań w kierunku zwiększenia dostępu do żłobków i placówek przedszkolnych.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich poprzez: organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.

4. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
5. Wspieranie działań mających na celu tworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
6. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną.
2. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
3. Rozwój nowych form działań osłonowo - aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
4. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki), zwiększanie dostępności istniejących na terenie gminy obiektów sportowych i ich wyposażenie w sprzęt sportowy.
6. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
7. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.
8. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad – nawiązanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
9. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu Gminnego w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

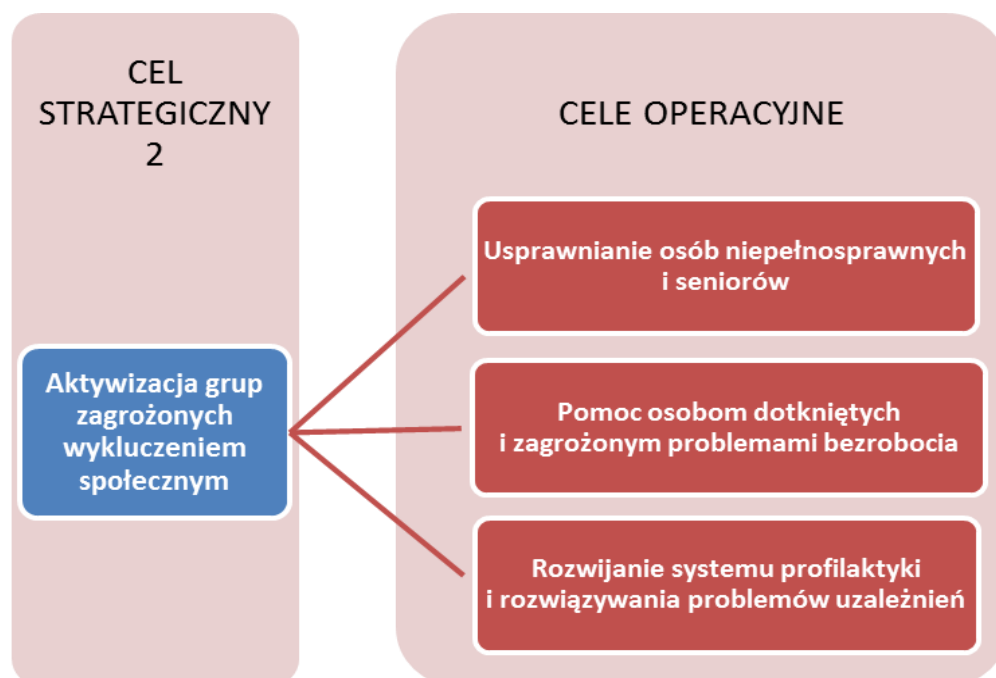
Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym bezrobociem, które prowadzi do ubóstwa i stwarza zagrożenie bezdomnością, oraz uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2.

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób niepełnosprawnych i seniorów.
2. Pomoc osobom dotkniętym i zagrożonym problemami bezrobocia.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia, rozwijanie bazy rehabilitacyjnej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług, oraz świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.
4. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym

funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

8. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
9. Powołanie Gminnej Rady Seniorów.
10. Opracowanie i realizacja Programu Wsparcia i Aktywizacji Osób Starszych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Objęcie pracą socjalną osób bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych, organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych.
4. Systematyczne doszkąlanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania instrumentów w pracy socjalnej – kontraktów socjalnych oraz ekonomii społecznej.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.
6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.
7. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

8. Bieżący monitoring ofert programowych mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, w szczególności osób młodych, odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
6. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu Gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

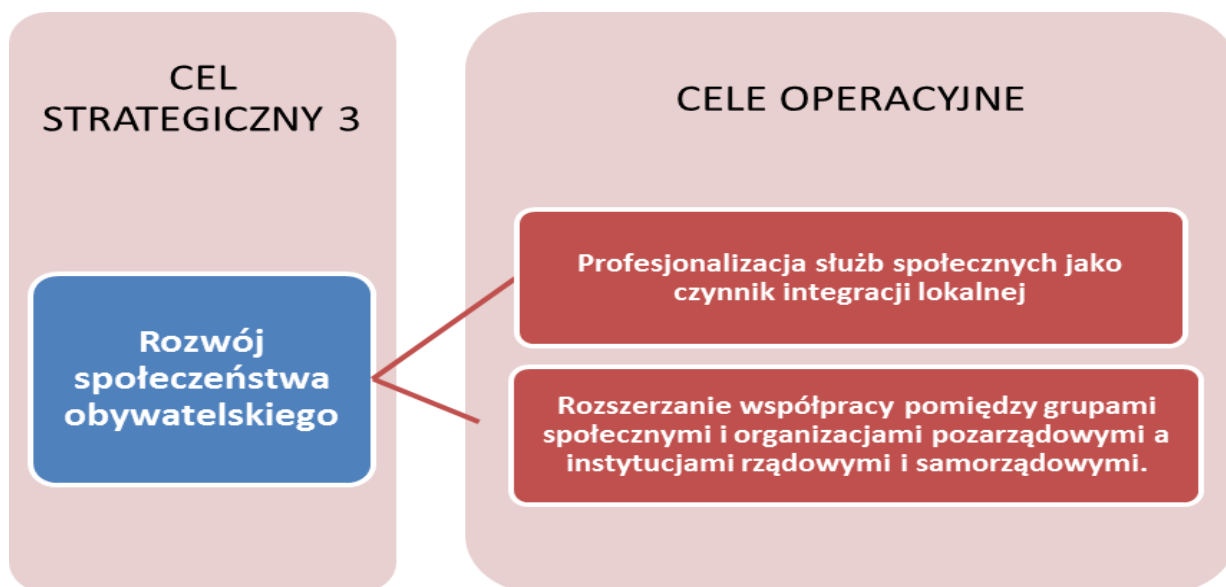
Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców. Ograniczona współpraca z sektorem pozarządowym na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 3.**Rozwój społeczeństwa obywatelskiego****Cele operacyjne:**

1. Profesjonalizacja służb społecznych, jako czynnik integracji lokalnej.
2. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych.
3. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej.
4. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet.
5. Doskonalenie jakości pracy ośrodka pomocy społecznej poprzez ocenę pracy i rozwój kadr.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
2. Opracowanie i realizacja rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
5. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
6. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania oraz wymianę doświadczeń.
7. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu Gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

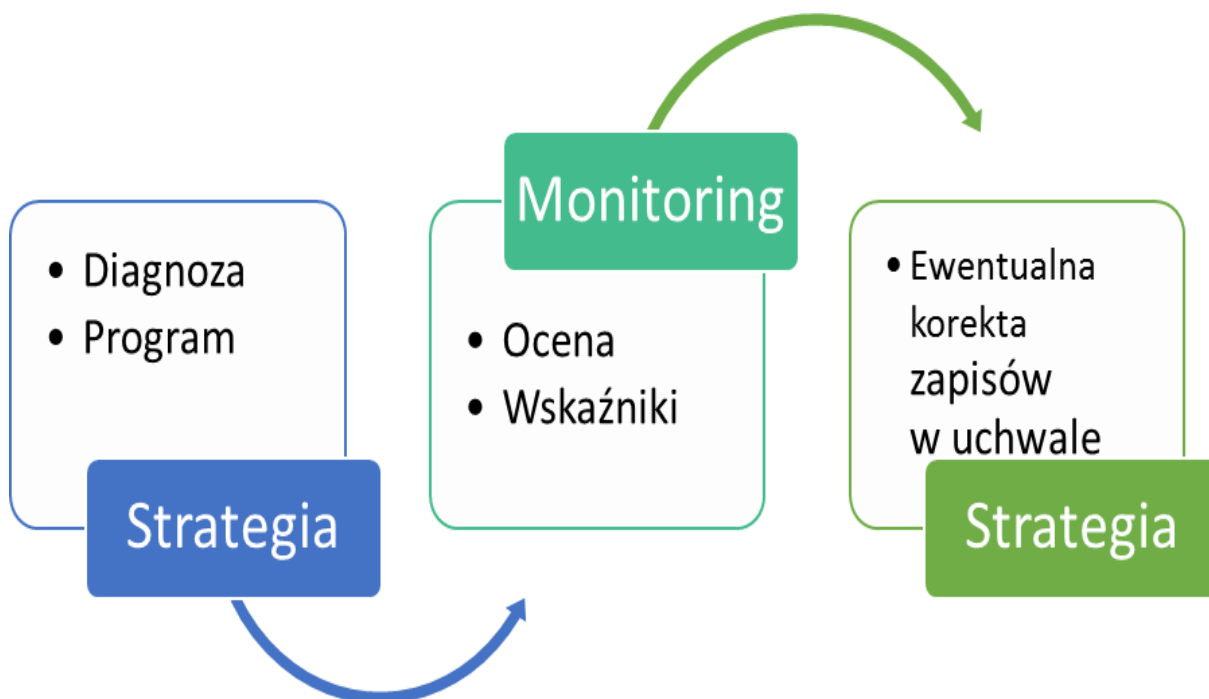
Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.

3.3.1. Monitoring.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

3.3.2. Tryb monitorowania strategii

Do monitorowania strategii powołany będzie zespół oceniający zwany dalej zespołem.

Może będzie powołany przez organ wykonawczy jednostki samorządowej lub – o ile zostanie przyjęte takie rozwiązanie przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W jego skład mogą wchodzić pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, jednostek podległych, ale także innych podmiotów realizujących i współdziałających w realizacji strategii oraz organizacji pozarządowych.

Zespół winien odbywać posiedzenia przynajmniej raz w roku, a raz na dwa lata dokonać kompleksowego przeglądu dokumentu. Przegląd dokumentu będzie polegał na dokonaniu oceny wdrażania poszczególnych kierunków działań za pomocą siedmiopunktowej skali ocen, którą należy odnieść do każdego kierunku działań zapisanego w strategii. W trakcie oceny, każdy z kierunków można ocenić i odnieść go do skali:

- 1 - nie rozpoczęto,
- 2 - zaawansowane prace przygotowawcze,
- 3 - w trakcie powstawania,
- 4 - zapoczątkowane,
- 5 - częściowe wdrożenie,
- 6 - znaczne zaawansowanie,
- 7 - pełne i skuteczne wdrożenie.

Zastosowana jednolita skala umożliwi graficzne przedstawienie wdrażania strategii i odniesienie wskazanych wartości do lat następnych. Ocena punktacji poszczególnych kierunków jest dokonywana w drodze konsensusu. Jeżeli konsensus nie jest w zespole możliwy, ostateczną decyzję podejmuje przewodniczący zespołu.

Doprecyzowanie działalności zespołu winno nastąpić w trybie zarządzenia wydanego przez powołującego zespół.

Zespół może także odnieść strategię do szerokiej gamy wskaźników społecznych, za pomocą których można skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągnięcia celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. Cechy projektów i programów

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez samorząd stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Autorzy niniejszego dokumentu dziękują wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego powstania – w szczególności za udostępnienie danych niezbędnych do rzetelnej oceny aktualnej sytuacji społecznej. Dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby każdego mieszkańca niezależnie od jego statusu materialnego i prowadzi do realizacji założonej misji - przyjętej w niniejszej Strategii.

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy dotychczasowych koalicjantów oraz nowych sojuszników zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania samorządu by, jakość życia mieszkańców gminy ulegała systematycznej poprawie. Samorząd lokalny, jako kreator lokalnych rozwiązań, poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się redukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej, bezdomności, uzależnień, włączając w te procesy organizacje pozarządowe, jako partnera sprawdzonego i naturalnego.

Kierownik wraz z Pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie dziękuje wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszego dokumentu, wyrażając jednocześnie nadzieję na dalszą współpracę w rozwiązywaniu problemów społecznych gminy.

5.SPIS TABEL I WYKRESÓW

Zestawienie tabel

Tabela 2.2.1. Ludność gminy Darłowo w latach 2002 – 2012.....	s.23
Tabela 2.3.1. Wiek świadczeniobiorców systemu pomocy w latach 2008 – 2012. s.30	s.30
Tabela 2.3.2. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2012 roku.....	s 30
Tabela 2.3.3. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie Darłowo w 2012 roku....	s.31
Tabela 2.6.1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.....	s.40
Tabela 2.6.2. Wysokość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie w latach 2008 – 2012.....	s.41
Tabela 2.6.3. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	s.41
Tabela 2.7.1. Osoby niepełnosprawne będące beneficjentami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie w 2012 roku.....	s.43
Tabela 2.7.2. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Darłowo w latach 2008 2012.....	s.43
Tabela 2.7.3. Liczba osób z terenu wiejskiej gminy Darłowo skierowanych do Domu Pomocy Społecznej w latach 2008 – 2012.....	s.44
Tabela 2.11.1. Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.....	s.60
Tabela 2.11.2. Zestawienie Organizacji Pozarządowych działających na terenie gminy Darłowo.....	s.64
Tabela 2.12.1. Prognoza zmian mających wpływ na powstawanie problemów społecznych.....	s.68
Tabela 2.12.2. Prognoza problemów społecznych.....	s.71

Zestawienie wykresów

Wykres 2.2.1. Struktura ludności gminy Darłowo w 2002 roku.....	s.24
Wykres 2.2.2. Struktura ludności gminy Darłowo w 2008 roku.....	s.24
Wykres 2.2.3. Struktura ludności gminy Darłowo w 2012 roku.....	s.25
Wykres 2.3.1. Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2008–2012.....	s.27
Wykres 2.3.2. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w 2012 roku a ludność gminy.....	s.27

Wykres 2.3.3. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2008 – 2012.....	s.28
Wykres 2.3.4. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2008 – 2012.....	s.29
Wykres 2.5.1. Stopa bezrobocia w powiecie sławieńskim, w województwie zachodniopomorskim i w kraju w latach 2010 – 2012.....	s.38
Wykres 2.5.2. Bezrobotni a osoby aktywne zawodowo z końcem 2012 roku.....	s.38
Wykres 2.9.1. Osoby zagrożone ubóstwem w gminie.....	s.45
Wykres 2.9.2. Przyczyny popadania w ubóstwo.....	s.46
Wykres 2.9.3. Osoby zagrożone problemem uzależnień w gminie.....	s.46
Wykres 2.9.4. Ocena oferty pomocy osobom uzależnionym w środowisku lokalnym.....	s.47
Wykres 2.9.5. Problemy społeczne dotyczące osoby starsze z terenu gminy Darłowo.....	s.48
Wykres 2.9.6. Ocena oferty pomocy osobom starszym w środowisku lokalnym.....	s.48
Wykres 2.9.7. Ocena akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku Lokalnym.....	s.49
Wykres 2.9.8. Ocena oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.....	s.50
Wykres 2.9.9. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy.....	s.50
Wykres 2.9.10. Ocena oferty pomocy osobom chorym psychicznie w środowisku lokalnym.....	s.51
Wykres 2.9.11. Ocena oferty pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	s.52
Wykres 2.9.12. Ocena pracy pracowników socjalnych.....	s.52
Wykres 2.9.13. Dostęp do rehabilitacji i wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie Darłowo.....	s.53
Wykres 2.9.14. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie.....	s.53
Wykres 2.11.1. Realizacja projektów systemowych i innych w funduszy UE w latach 2008-2012 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie.....	s.62

6. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Kwestionariusz ankiety PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU
LOKALNYM 94

Załącznik nr 2. Kwestionariusz ankiety DZIECI I MŁODZIEŻ W LOKALNYM
SYSTEMIE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA 98

Załącznik nr 3. Wzór karty monitoringu do STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DARŁOWO NA LATA 2014-2020 101

Ankieta ANONIMOWA: PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

1. Kto najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa gminie? *(podkreślić jedną odpowiedź)*

osoby bezrobotne; osoby uzyskujące niskie dochody; rodziny wielodzietne; osoby dotknięte problemem uzależnień; osoby niepełnosprawne; osoby starsze i samotne; osoby chore; osoby samotnie wychowujące dzieci; inne

2. Jakie są przyczyny popadania w ubóstwo? *(podkreślić jedną odpowiedź)*

bezrobocie; dziedziczenie ubóstwa; uzależnienia; wielodzietność; niepełnosprawność; choroby; niedostosowanie społeczne; rozpad rodziny; inne

3. Kto zagrożony jest problemem uzależnień w Państwa gminie? *(podkreślić jedną odpowiedź)*

osoby bezrobotne; osoby pracujące, osoby uzyskujące niskie dochody; rodziny wielodzietne; rodziny dysfunkcyjne; osoby niepełnosprawne; osoby starsze; osoby samotne; osoby bezdomne; inne.....

4. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Państwa gminy? *(właściwie podkreślić)*

wysoka, średnia, niska, trudno powiedzieć.

5. Czy oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca? *(właściwie podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

6. Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby starsze? *(podkreślić jedną odpowiedź)*

ubóstwo i bieda; niepełnosprawność; brak opieki ze strony rodziny; choroby; samotność; niedostosowanie społeczne; inne.....

7. Czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca? *(właściwie podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

8. Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym? *(właściwie podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

9. Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (m.in. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca? *(właściwie podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

10. Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne? *(podkreślić jedną odpowiedź)*

bariery architektoniczne; utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych; utrudniony dostęp do usług opiekuńczych; brak akceptacji w środowisku lokalnym; ubóstwo; inne

11. Czy według Pani/Pana oceny w rodzinach zamieszkujących na terenie Państwa gminy istnieje zjawisko przemocy domowej? *(właściwe podkreślić)*

znam takie przypadki; słyszałem o takich przypadkach; nie znam takich przypadków; nie słyszałem o takich przypadkach.

12. Czy oferta pomocy osobom chorym psychicznie (m.in. dostęp do ochrony zdrowia) jest wystarczająca? *(właściwe podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

13. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania? *(właściwe podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie.

14. Jeśli nie, to jakie są przyczyny braku bezpieczeństwa? *(podkreślić jedną odpowiedź)*

częste włamania i kradzieże; częste napady; brak patroli policyjnych; słabe oświetlenie; inne

15. Czy pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej jest wystarczająca? *(właściwe podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

16. Jaką formę wsparcia przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej? *(właściwe podkreślić)*

pomoc finansowa; wsparcie rzeczowe; doradztwo; praca socjalna; usługi opiekuńcze; aktywizacja bezrobotnych.

17. Jak Państwo oceniają pracę pracowników socjalnych? *(właściwe podkreślić)*

bardzo dobrze, dobrze, przeciętnie, źle, nie mam zdania.

18. Czy oferta pomocy świadczona przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego? *(właściwe podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

19. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako duży problem społeczny? *(właściwe podkreślić)*

tak, raczej tak, raczej nie, nie, trudno powiedzieć.

20. Jaka jest skala problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy? *(właściwe podkreślić)*

wysoka, średnia, niska, trudno powiedzieć.

21. Na jakie bariery natrafiają dzieci i młodzież mieszkający na terenie gminy *(wpisujemy nie więcej niż trzy odpowiedzi):*

1.
2.
3.

22. Sytuacja dziecka w środowisku:

- ❖ Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie? *(właściwe podkreślić)*

bardzo dobry, dobry, dostateczny, niewystarczający, nie mam zdania.

- ❖ Jak Pani/Pan ocenia organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie (różnorodność form, dostępność)? *(właściwe podkreślić)*

bardzo dobra, dobra, dostateczna, niewystarczająca, nie mam zdania.

- ❖ Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią (powszechność, dostępność, różnorodność ofert)? *(właściwe podkreślić)*

bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niewystarczająco, nie mam zdania.

- ❖ Czy zdarzają się w gminie przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci? *(właściwe podkreślić)*

wiem o takich przypadkach, słyszałem o takich przypadkach, nie wiem o takich zdarzeniach.

- ❖ Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone (doznają krzywdy fizycznej i psychicznej)? *(właściwe podkreślić)*

znam wiele takich rodzin, znam nieliczne takie rodziny, słyszałem o takich rodzinach, nie słyszałem o takich rodzinach.

- ❖ Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków? *(właściwe podkreślić)*

tak, nie, dostęp jest zróżnicowany, nie wiem.

23. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolu/przedszkolach? *(właściwe podkreślić)*

tak, nie, nie mam zdania.

24. Jak można poprawić sytuację dziecka i rodziny w środowisku lokalnym, mając na uwadze przede wszystkim takie obszary funkcjonowania, jak?

– działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:

.....

.....

.....

– działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży:

.....

.....

.....

– działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

.....

.....

.....

– inne działania mogące mieć wpływ na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym:

.....

.....

.....

25. Czy są w gminie rejony (miejsca niebezpieczne), wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

tak, nie, nie wiem.

Jeśli tak, proszę wymienić:

.....

.....

.....

Prosimy o wypełnienie ankiety do dni dostarczenie jej do:

OPS.....

Równocześnie prosimy Państwa o dostarczenie dokumentów lub ich części, które mogłyby pomóc w przygotowaniu Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Z góry dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Pieczęć szkoły

DZIECI I MŁODZIEŻ W LOKALNYM SYSTEMIE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Ankieta ma na celu zdiagnozowanie środowiska szkolnego pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych oraz leczniczych, prowadzonych względem dzieci i młodzieży. Prosimy, aby została wypełniona przez pedagoga szkolnego lub, w przypadku jego braku, przez dyrektora..

1. Nazwa i adres szkoły:

.....

2. Ilość uczniów:

3. Czy szkoła zatrudnia (podkreślić wybrane):

pedagoga, pielęgniarkę, logopedę, psychologa, doradcę zawodowego

4. Czy w szkole istnieją klasy integracyjne?

5. Czy szkoła prowadzi dożywianie uczniów?

a. Ilu uczniów spożywa bezpłatne posiłki

b. Ilu uczniów należałoby dożywiać? (ponad powyższą liczbę).....

6. Czy szkoła proponuje uczniom zajęcia dodatkowe? tak, nie

Jeśli tak, to jakie?

.....

.....

.....

7. Czy szkoła posiada dostęp do sali gimnastycznej?do Internetu?.....

8. Czy w szkole prowadzi się zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi? Jeśli tak, to jakie?

(podkreślić wybrane):

wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne,

psychoterapeutyczne,

inne – jakie?.....

9. Jakie problemy społeczne w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów? (proszę podać maksymalnie 4 problemy)

.....

.....

.....

10. Jakie badania należałoby przeprowadzić wśród dzieci, młodzieży, rodziców na terenie naszej, aby skutecznej pomagać tym grupom?

.....

.....

.....

11. Czy występują na terenie szkoły oraz w domu rodzinnym uczniów wskazane poniżej problemy społeczne?

(proszę zaznaczyć we właściwej kratce znakiem „X” obecność poszczególnej cechy oraz podać przybliżoną liczbę stwierdzonych przypadków w ostatnim roku szkolnym).

Lp.	Cechy patologii społecznej	Występowanie poszczególnych cech		
		występuje	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1.	Alkoholizowanie się			
2.	Narkotyzowanie się			
3.	Palenie papierosów			
4.	Ucieczki z domu			
5.	Kradzieże			
6.	Agresja i przemoc, w tym (poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów)			
7.	Autoagresja			
8.	Przestępczość ujawniona			
9.	Niszczenie mienia szkolnego			
10.	Udział w grupach negatywnych			
11.	Opieka kuratora sądowego			
12.	Przemoc w rodzinie			
13.	Zaniedbanie przez dom			
14.	Wykorzystywanie seksualne			

12. Proszę wskazać najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą na terenie gminy?

.....

.....

.....

13. Jak można poprawić sytuację dziecka i rodziny w środowisku lokalnym, mając na uwadze przede wszystkim takie obszary funkcjonowania, jak?

– działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:

.....

.....

.....

.....

– działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży:

.....

.....

.....

– działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

.....

.....

.....

– działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

.....

.....

.....

– działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

.....

.....

.....

– inne działania mogące mieć wpływ na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym:

.....

.....

.....

14. Z kim należałoby podjąć współpracę, by skuteczniej przeciwdziałać problemowi przemocy w rodzinie?

a. instytucje i organizacje z terenu naszej gminy (nazwa i zakres współpracy)

.....

.....

.....

b. instytucje i organizacje spoza terenu naszej gminy (nazwa i zakres współpracy)

.....

.....

.....

.....
podpis i telefon kontaktowy osoby wypełniającej

.....
data

Karta monitoringu
do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014-2020
za rok

Cel strategiczny Nr :
.....
(rodzaj celu strategicznego)

Cel operacyjny	Kierunki działań	Realizatorzy - partnerzy	Monitoring i ewaluacja (rodzaj podjętych działań)

Rekomendacje: